

P.Z.E. br. 68

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-03/16-01/135

URBROJ: 65-17-08

Zagreb, 11. svibnja 2017.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavila Vlada Republike Hrvatske, aktom od 11. svibnja 2017. godine.

Ovim zakonskim prijedlogom uskladuje se zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske unije, te se u prilogu dostavlja i Izjava o njegovoj usklađenosti s pravnom stečevinom Europske unije.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Nadu Murganić, ministricu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Mariju Pletikosu i Margaretu Maderić, državne tajnice u Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, te dr. sc. Maju Vučinić-Knežević, pomoćnicu ministricu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

PREDSJEDNIK
Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/16-01/104

Urbroj: 50301-25/14-17-7

Zagreb, 11. svibnja 2017.

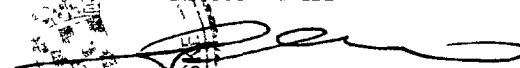
PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. u vezi s člankom 190. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13 i 113/16), Vlada Republike Hrvatske podnosi Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova.

Ovim zakonskim prijedlogom usklađuje se zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske unije, te se u prilogu dostavlja i Izjava o njegovoj usklađenosti s pravnom stečevinom Europske unije.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Nadu Murganić, ministricu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Mariju Pletikosu i Margaretu Mađerić, državne tajnice u Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, te dr. sc. Maju Vučinić-Knežević, pomoćnicu ministricu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

PREDSJEDNIK

dr. sc. Andrej Plenković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA
O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA**

Zagreb, svibanj 2017.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA

Članak 1.

U Zakonu o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, broj 82/08), iza članka 1. dodaje se članak 1.a koji glasi:

"Članak 1.a

Ovaj Zakon sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim aktima Europske unije:

- Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (preinaka) (SL L 204, 26.7.2006.)

- Direktiva 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ (SL L 180, 15.7.2010.)

- Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (SL L 373/37, 21.12.2004.)

- Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL L 303, 2.12.2000.)

- Direktiva Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje (deseta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ) (SL L 348, 28.11.1992.)

- Direktiva Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti (SL L 6, 10.1.1979.).".

Članak 2.

Članak 2. mijenja se i glasi:

"(1) Nitko ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj ili trpjeti štetne posljedice, uključujući biti tužen ili izložen drugim pravnim postupcima, zbog toga što je u dobroj vjeri službeno ili neslužbeno prijavio diskriminaciju, nazočio diskriminaciji, odbio nalog za diskriminatornim postupanjem, na bilo koji način svjedočio u postupku zaštite od diskriminacije na temelju spola ili na bilo koji drugi način sudjelovao u bilo kojem postupku vođenom povodom diskriminacije na temelju spola.

(2) Nitko ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj ili trpjeti štetne posljedice, uključujući biti tužen ili izložen drugim pravnim postupcima zbog toga što je u dobroj vjeri upozorio javnost na slučaj diskriminacije na temelju spola".

Članak 3.

U članku 6. stavku 1. iza riječi: "društvenom," dodaju se riječi: "obrazovnom, socijalnom,", a iza riječi: "žena" stavlja se točka, te se brišu zarez i riječi: "obrazovnom, ekonomskom, socijalnom, kulturnom, građanskom i svakom drugom području života."

Članak 4.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Ravnopravnost spolova uređena je Ustavom Republike Hrvatske kojim je u članku 3. propisano da je ravnopravnost spolova jedna od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj za tumačenje Ustava; a u članku 14. stavku 1. da svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode neovisno o spolu. Zakonom o ravnopravnosti spolova razrađuju se Ustavom utvrđena ljudska prava i temeljne slobode te se radi o organskom zakonu koji Hrvatski sabor, sukladno članku 83. stavku 2. Ustava Republike Hrvatske, donosi većinom glasova svih zastupnika.

Zakon o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, broj 82/08) stupio je na snagu 15. srpnja 2008. godine. Zakonom o ravnopravnosti spolova utvrđuju se opće osnove za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova kao temeljne vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, te definira i uređuje način zaštite od diskriminacije na temelju spola i stvaranje jednakih mogućnosti za žene i muškarce. Prilikom pravnog uređenja pitanja ravnopravnosti spolova Republika Hrvatska se obvezala prilagoditi svoje zakonodavstvo primarnom i sekundarnom zakonodavstvu Europske unije u području ravnopravnosti spolova. Tako se važeći Zakon o ravnopravnosti spolova, između ostaloga, usklađivao i s Direktivom 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (u daljnjem tekstu: Direktiva 2006/54/EZ).

Predloženom promjenom zakonske regulative u ovom području pristupa se polazeći od stajališta Europske komisije koja već određeno vrijeme provjerava usklađenost propisa država članica s Direktivom 2006/54/EZ. Krajem 2013. godine pokrenut je EU PILOT predmet (5570/13/JUST) u vezi s Direktivom 2006/54/EZ obuhvaćajući niz pitanja, među kojima i pitanje zaštite od viktimizacije. Europska komisija je utvrdila kako u pogledu zaštite od viktimizacije postoje određena otvorena pitanja koja je potrebno riješiti.

Članak 24. Direktive 2006/54/EZ navodi da države članice u svoje nacionalne pravne sustave ugrađuju potrebne mjere kako bi zaštitile zaposlenike i njihove predstavnike predviđene nacionalnim zakonima i/ili praksom od otpuštanja i drugih štetnih postupaka poslodavca, kao odgovor na internu pritužbu ili sudski postupak koji je pokrenut kako bi se nametnulo poštovanje načela jednakog postupanja. Vezano uz navedeni članak, mišljenje Europske komisije je da u hrvatskom zakonodavstvu postoje dva različita standarda zaštite od viktimizacije polazeći od toga da se isto pitanje, u različitom opsegu, uređuje člankom 2. Zakona o ravnopravnosti spolova i člankom 7. Zakona o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, br. 85/08 i 112/12), čime dolazi do određenih proturječnosti između tih pravnih normi. Naime, člankom 7. Zakona o suzbijanju diskriminacije propisano je da nitko ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj zbog toga jer je u dobroj vjeri prijavio diskriminaciju, nazočio diskriminaciji, odbio nalog za diskriminatornim postupanjem ili na bilo koji način sudjelovao u postupku vođenom povodom diskriminacije sukladno odredbama ovoga Zakona. Članak 2. Zakona o ravnopravnosti spolova, koji glasi: "Nitko ne smije trpjeti štetne posljedice zbog toga što je kao svjedok ili žrtva diskriminacije na temelju spola dao iskaz pred nadležnim tijelom ili upozorio javnost na slučaj diskriminacije", Komisija ocjenjuje previše ograničavajućim, te navodi tri sporna elementa:

1. odredbom su obuhvaćene samo žrtve i svjedoci, ali ne i druge osobe koje mogu davati potporu žrtvi (npr. savjetnici, kolege),
2. zaštita od viktimizacije je osigurana samo nakon davanja iskaza u sklopu pokretanja formalnog postupka pred nadležnim tijelom, te spomenuto ne obuhvaća neformalne pritužbe poslodavcu ili drugim osobama koje se ne mogu smatrati nadležnim tijelom,
3. osim uvjeta davanja iskaza, zaštita je osigurana i kada je o slučaju diskriminacije upozorena javnost što, prema mišljenju Europske komisije, ne pokriva sve moguće hipoteze iz Direktive 2006/54/EZ.

Slijedom navedenoga, Zakon o ravnopravnosti spolova, koji je *lex specialis*, predviđa niži stupanj zaštite od viktimizacije u odnosu na Zakon o suzbijanju diskriminacije koji je *lex generalis*, budući da doktrina *lex specialis derogat legi generalis* (specijalna norma ukida opću normu koja joj proturječi) daje u ovom slučaju prednost primjeni odredbi koja pruža nižu razinu zaštite.

II. PITANJA KOJA SE ZAKONOM RJEŠAVAJU

Predloženim zakonom uređuje se pitanje sveobuhvatne zaštite od viktimizacije u cilju potpunog usklađivanja članka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova s odredbom članka 24. Direktive 2006/54/EZ. Članak 2. Zakona o ravnopravnosti spolova potrebno je uskladiti s odredbom članka 7. Zakona o suzbijanju diskriminacije, na način da se dodatno proširuje krug osoba koje ulaze u okrilje zaštite jamstva zabrane diskriminacije, a u svrhu jačanja pravne zaštite žrtava, što je bio i cilj preporuke Europske komisije. Predloženim zakonom pridonijet će se zaštiti svih onih koji su prijavili diskriminaciju, nazočili diskriminaciji ili odbili nalog za diskriminatornim postupanjem, odnosno koji su na bilo koji način svjedočili u postupku zaštite od diskriminacije ili na drugi način sudjelovali u bilo kojem postupku vođenom povodom diskriminacije na osnovu spola, što će omogućiti svim građanima da na odgovarajući način zaštite svoje pravo na jednake mogućnosti. Isto tako, predloženim normativnim rješenjem pridonijet će se zaštiti od stavljanja u nepovoljniji položaj svih onih koji su u dobroj vjeri upozorili javnost na slučaj diskriminacije.

Predloženim zakonom predlaže se iza članka 1. Zakona o ravnopravnosti spolova dodati članak 1.a kojim se navode svi akti Europske unije s kojima su usklađene odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova, a sve sukladno Odluci Vlade Republike Hrvatske o instrumentima za usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije (Narodne novine, broj 93/11).

Prijedlogom zakona ujedno se ispravlja nomotehnička pogreška u članku 6. stavku 1. Zakona o ravnopravnosti spolova, kako bi se izbjeglo nepotrebno ponavljanje teksta istog sadržaja. Predlaže se izmijeniti članak 6. stavak 1. Zakona o ravnopravnosti spolova, kojim se određuje pojam diskriminacije na temelju spola te različita područja života u kojima se diskriminacija pojavljuje. Na ovaj način ispravit će se uočena pogreška nastala zbog nepotrebno ponavljanja teksta istovjetnog sadržaja kojim se bez opravdanog razloga opetovano navodi ekonomsko, kulturno i građansko područje života, iako su ista sadržajno već obuhvaćena u prethodnom dijelu iste odredbe.

III. OBJAŠNJENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

U Zakon o ravnopravnosti spolova dodaje se članak 1.a u kojem se navode svi akti Europske unije s kojima su usklađene odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova.

Uz članak 2.

Mijenja se članak 2. Zakona o ravnopravnosti spolova u cilju postizanja cjelovite zaštite od viktimizacije na način da se odredba usklađuje s odredbom članka 7. Zakona o suzbijanju diskriminacije te Direktivom 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada.

Uz članak 3.

Ispravlja se uočena nomotehnička pogreška nastala zbog nepotrebnog ponavljanja sadržaja teksta.

Uz članak 4.

Propisuje se stupanje na snagu ovoga Zakona.

IV. PODACI O FINANCIJSKIM SREDSTVIMA POTREBNIM ZA PROVOĐENJE ZAKONA TE O NAČINU OSIGURANJA TIH SREDSTAVA

Za provedbu ovoga zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA I RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

U odnosu na rješenja iz Prijedloga zakona i rješenja koja se predlažu ne postoje suštinske razlike. U članku 2. Konačnog prijedloga zakona, kojim se u Zakonu o ravnopravnosti spolova mijenja članak 2., u stavku 1. tog članka riječi: „*na osnovu spola*“ u skladu s izričajem Zakona o ravnopravnosti spolova zamijenjene su riječima: „*na temelju spola*“, a u stavku 2. istog članka na kraju odredbe iza riječi: „*diskriminacije*“ dodane su riječi: „*na temelju spola*“ u skladu s predmetom Zakona o ravnopravnosti spolova.

VI. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA KOJI SU BILI DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA, A KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO I ZBOG KOJIH RAZLOGA

Na raspravi u Hrvatskome saboru, izražena su mišljenja i primjedbe vezana uz pitanja koja nisu obuhvaćena ovim izmjenama i dopunom Zakona, a odnose se na potrebu da se pristupi

izradi cjelovitog zakonskog uređenja temeljenog na detaljnoj analizi stanja u području koje taj Zakon regulira, odnosno da se preispita mogućnost kvalitetnijeg normativnog rješenja koje bi pridonijelo višem stupnju zaštite od diskriminacije na osnovi spola.

Sagledavajući širinu primjedbi iznesenih u raspravi u Hrvatskome saboru, a također smatrajući potrebnim da se osigura usklađivanje s važećim dokumentima Europske unije, odnosno prilagođavanje odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova zahtjevima iz Direktive 2006/54/EZ, izrađen je Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova.

U ovom prijedlogu zakona, nisu prihvaćene primjedbe koje se odnose na pitanja koja nisu bila obuhvaćena Prijedlogom zakona, a koje se u osnovi odnose na:

a) Nisu prihvaćene sljedeće primjedbe odnosno prijedlozi Odbora za ravnopravnost spolova iz sljedećih razloga:

1. primjedba člana Odbora za ravnopravnost spolova da u prijedlogu zakona (nenormativnom dijelu) treba izbjegavati posuđenice iz drugih jezika, primjerice pojam „viktimizacija“ nije prihvaćena iz razloga što članak 7. Zakona o suzbijanju diskriminacije, koji je relevantan radi usklađivanja sa Zakonom o ravnopravnosti spolova izrijekom sadrži normu koja u svom naslovu glasi „Zaštita od viktimizacije“, odnosno koristi istovjetan pojam „viktimizacija“.
2. prenesena inicijativa Hrvatske udruge žena u pravnoj profesiji koji su upozorili na članak 15. stavak 2. Zakona te predložili da se ukloni zadnja rečenica koja glasi: „Sukladno članku 12. stavku 1. ovog zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovog zakona“, nije prihvaćena. U obrazloženju prijedloga, Udruga navodi kako je nepreciznost i nejasnost ove odredbe dovela do njezinih različitih tumačenja i suprotstavljenih stajališta relevantnih državnih institucija. Odredba članka 15. stavka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova nedvojbeno i jasno utvrđuje rok do kojeg se sukladno odredbi članka 12. stavka 1. istoga Zakona mora postići postupno povećanje zastupljenosti podzastupljenog spola, što je i potvrdio Hrvatski sabor u Odluci o nedavanju vjerodostojnog tumačenja članka 15. stavka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova na sjednici održanoj 7. prosinca 2012. godine.

b) Nisu prihvaćene sljedeće primjedbe odnosno prijedlozi zastupnika:

1. Nisu prihvaćene načelne primjedbe zastupnika Socijaldemokratske partije Hrvatske, Arsena Bauka da bi na drukčiji način trebalo financijski sankcionirati političke stranke; primjedbe zastupnice Socijaldemokratske partije Hrvatske Ane Komparić Devčić, da se prijedlogom zakona uvedu zakonske promjene koje se odnose na odredbu o 40% podzastupljenog spola na svim listama za izbor zastupnika te zastupnika Živog zida dr. sc. Branimira Bunjca da predloženi zakon u stvarnosti ne pridonosi ravnopravnosti spolova u dovoljnoj mjeri. Predložene primjedbe su načelne naravi i nisu predmet predloženih izmjena i dopuna Zakona. Isto tako, nisu konkretizirani prijedlozi za unaprjeđenje stanja u području ravnopravnosti spolova u odnosu na važeću zakonsku regulativu. Zakon o ravnopravnosti spolova predviđa mehanizme važne za provedbu zakona odnosno prekršajne sankcije za one političke

stranke i druge ovlaštene predlagatelje koji prilikom predlaganja lista kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i članova u Europski parlament koji ne vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno zakonskim odredbama.

2. Nisu prihvaćene primjedbe zastupnice Hrvatske narodne stranke – liberalni demokrati Marije Puh koja je predložila sveobuhvatniju promjenu zakona pozivajući se na primjedbe iz provedenog javnog savjetovanja, a posebice na prijedlog izv. prof. dr. sc. Sanje Barić da se uvede jedinstvena sankcija za sve razine izbora u vidu odbijanja onih lista koje neće imati potrebnu kvotu žena, te izbriše odredba u kojoj se propisuje da se relevantne odredbe o izborima počinju primjenjivati tek nakon trećeg izbornog ciklusa. Predložene izmjene zahtijevale bi usklađenu intervenciju u okviru odgovarajućih izbornih zakona i ne mogu se uređivati isključivo Zakonom o ravnopravnosti spolova. Automatsko odbijanje lista je ustavnopravno neprihvatljiva posljedica, a uvođenje dodatnog roka koji je u javnom savjetovanju predložila prof. dr. sc. Sanja Barić od 48 sati za uklanjanje nedostataka izborne liste, osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjiv u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima. Zasebni izborni instituti uređeni su posebnim propisima kojima je uređena provedba izbora članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, izbora zastupnika u Hrvatski sabor i izbor članova u Europski parlament, a navedenim propisima definirana su različita pravila za njihovo provođenje. Vezano uz navod da bi se moglo protumačiti da će primjena zakonskih odredbi o povećanju podzastupljenog spola prigodom provedbe trećih redovitih izbora započeti sa primjenom od 2016. godine, naglašavamo da članak 12. stavak 1. Zakona o ravnopravnosti spolova jasno određuje da se primjena odredbe odnosi na provedbu trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu Zakona o ravnopravnosti spolova (2008. godine).
3. Nisu prihvaćene primjedbe zastupnice Hrvatske narodne stranke – liberalni demokrati Marije Puh i zastupnika Socijaldemokratske partije Hrvatske Siniše Varga kojim se upućuje na primjedbe Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova podnesene u okviru javnog savjetovanja te ističe da bi se u prijedlogu zakona trebalo definirati nasilje nad ženama kao oblik kršenja načela ravnopravnosti spolova i rodno uvjetovanog nasilja sukladno Istanbulske konvenciji. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u cijelosti je podržala prijedlog zakona te je sa resornim ministarstvom usuglašeno da raniji prijedlog koji se odnosi na definiciju nasilja nad ženama nije nužno razmatrati u okviru ovih zakonskih promjena, kao ni eventualne mogućnosti unaprjeđenja odredbe Glave III. Zakona o ravnopravnosti spolova.
4. Nisu prihvaćene načelne primjedbe zastupnice Socijaldemokratske partije Hrvatske Ane Komparić Devčić i zastupnice Hrvatske narodne stranke – liberalni demokrati Marije Puh koje nisu konkretizirane, a odnose se općenito na potrebu unaprjeđenja zakonskih odredbi vezano uz probleme žena na tržištu rada, usklađivanja poslovnog i obiteljskog života i slično. Naime, Zakon o ravnopravnosti spolova u članku 13. zabranjuje diskriminaciju na području zapošljavanja i rada u odnosu na uvjete i prava iz rada i na temelju rada, uvjeta za zapošljavanje, usklađivanje profesionalnog i privatnog života, roditeljstvo i druga pitanja. Zakonom o ravnopravnosti se na općoj

razini uređuju osnove za zaštitu i promicanje ravnopravnosti te stvara temelj za daljnju regulaciju provedbe politike ravnopravnosti spolova, zaštite od spolne diskriminacije i uspostavljanja stvarne ravnopravnosti muškaraca i žena. Zakon pridonosi suzbijanju diskriminacije u području ravnopravnosti spolova i podizanju svijesti javnosti o neprihvatljivosti diskriminacijskog djelovanja temeljem spola. Promicanjem načela ravnopravnosti spolova nastoji se učvrstiti ravnopravnost žena i muškaraca u svim područjima ljudskog djelovanja te kontinuirano podizati svijest o potrebi djelovanja za postizanje pune jednakosti žena i muškaraca. Jedan od osnovnih ciljeva ovoga Zakona sadržan je u suzbijanju diskriminacije temeljem spola u čitavom nizu društvenih područja u kojima se ona pojavljuje: (1) Zapošljavanje i rad, (2) Obrazovanje (3) Političke stranke, (4) Mediji, (5) Službena statistika. Uvažavajući navedeno, Zakon o ravnopravnosti spolova daje pravni okvir za primjenu načela ravnopravnosti spolova, ali svojim sadržajem ne može detaljnije zadirati u materije koje su uređene drugim propisima, a odnose se na ostvarivanje pojedinih prava iz radnog odnosa ili drugim područjima u kojima se mogu pojaviti pojedini oblici diskriminacije. Zakoni i drugi propisi trebaju se uskladiti sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u svrhu daljnjeg ostvarivanja načela ravnopravnosti spolova. Potrebno je naglasiti da su antidiskriminacijske odredbe uvrštene u područje koje uređuju drugi propisi, kao što je kazneno i radno zakonodavstvo, propise iz područja nasilja u obitelji i slično, a niz nacionalnih strategija, planova i programa sadrže mjere koje pridonose uspostavljanju ravnopravnosti spolova u pojedinim područjima. Zakon utvrđuje i institucionalne mehanizme za postizanje ravnopravnosti spolova, a za osiguranje provedbe na državnoj i lokalnoj razini zadužen je Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske i koordinatori/ice za ravnopravnost spolova u tijelima državne uprave, kao i Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova kao neovisno tijelo. Zakon omogućuje građanima i građankama da na odgovarajući način zaštite svoje pravo na jednake mogućnosti te predviđa mehanizme zaštite načela ravnopravnosti i razrađuje način sudske zaštite. Kako se zakonske odredbe odnose na sve pravne i fizičke osobe niti jedna pravna ili fizička osoba nije izuzeta od postupanja sukladno odredbama ovog Zakona, a posebno su razrađene prekršajne odredbe koje imaju za cilj sankcionirati svaku pravnu ili fizičku osobu koja se ponaša suprotno odredbama ovog Zakona. Zakonom o radu propisana je zabrana diskriminacije na temelju spola osoba koje traže zaposlenje i osoba koje se zaposle. Propisana je također i obveza poslodavca da ženama i muškarcima za jednak rad ili rad jednake vrijednosti isplati jednaku plaću. Odredbama Zakona o radu provedene su pozitivne mjere u odnosu na zaštitu majčinstva i pravo oba roditelja vezano za odgoj i njegu djece. Vezano uz obvezu osiguranja društvene potpore obitelji kroz stvaranje preduvjeta za bolju razvijenost servisa za obitelj i djecu, uključujući osiguravanje dvosmjenskog rada dječjih vrtića, ističemo da se ova pitanja rješavaju propisima i mjerama iz područja predškolskog obrazovanja te sustava obiteljskih potpora usmjerenih mjerama za usklađivanje obiteljskog i poslovnog života.

5. Nije prihvaćena načelna primjedba zastupnika Socijaldemokratske partije Hrvatske, Siniše Varga da se prijedlog zakona doradi u skladu sa dokumentom Europske unije „Strateškim djelovanjem za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2016. do 2019. godine“, navodeći mjere povećanja broja žena koje sudjeluju na tržištu rada i jednake ekonomske neovisnosti žena i muškaraca, smanjenje razlika u plaćama, primanjima i mirovinama, promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca u donošenju odluka,

suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja te zaštita i potpore za žrtve i promicanje ravnopravnosti spolova i ženskih prava. Kako se navodi, u Programu Vlade RH za mandat 2016. do 2012. naglašena je potreba uvođenja mjera za brže smanjivanje nejednakosti između muškaraca i žena na tržištu rada u procesima donošenja odluka kao i borba protiv nasilja nad ženama. Vežano uz suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja te zaštite i potpore za žrtve kao jedna od ključnih mjera koja se ističe u navedenim dokumentima, uključujući i preporuke Odbora za uklanjanje diskriminacije žena (CEDAW) je žurna ratifikacija Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija). S tim u svezi, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku je pristupilo izradi Nacrta prijedloga Zakona o potvrđivanju predmetne konvencije, a Zakon je predviđen za usvajanje u IV. Kvartalu 2017. godine. U proceduri donošenja je i Prijedlog novog Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji. Isto tako, Ministarstvo je izradilo Nacrt nove Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017. do 2022. godine koja predviđa obveze unaprjeđenja i dogradnje postojećih dostignuća, te dogradnje pravnog, obrazovnog, socijalnog i institucionalnog sustava na ovom području kao i osiguranja dosljedne primjene odredaba Istanbulske konvencije te usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske sa zahtjevima koji proizlaze iz međunarodnih dokumenata. U skladu s Programom Vlade RH, poduzet će se potrebne mjere za unaprjeđenje sustava prevencije i zaštite od svih oblika nasilja, osigurati veći broj skloništa za žene i djecu žrtve nasilja u slučaju potrebe (popunjenosti postojećih kapaciteta) te im pružiti odgovarajuću pravnu i financijsku pomoć. Isto tako, u skladu s navedenim dokumentom, Vlada će promicati ravnopravnost spolova u svojim politikama te pomoći usklađivanju obiteljskog i poslovnog života radnika obaju spolova. Prema planiranim normativnim aktivnostima Vlade RH za 2017. godinu, predložene su izmjene i dopune Zakona o roditeljskim potporama s ciljem da se omogući roditeljima primjereno vrijeme za brigu o djetetu tijekom njegove najranije dobi odnosno dodatno motivira roditelje na korištenje roditeljskog dopusta, što će pozitivno utjecati na povećanje broja zaposlenih i samozaposlenih očeva koji koriste pravo na roditeljski dopust te posljedično jačanje uloge očeva u odgoju i brizi o novorođenom djetetu. Za vrijeme korištenja roditeljskih potpora, cilj je roditeljima osigurati socijalnu sigurnost obitelji kroz odgovarajuću visinu naknade plaće ili novčane naknade.

Sagledavajući prijedloge iznesene u raspravi kojima se upućuje na potrebu izrade novog, cjelovitijeg zakonskog rješenja, potrebno je naglasiti da u ovom trenutku i u ovom Prijedlogu zakona, kojem je cilj usklađivanje s relevantnim dokumentima prema preporukama Europske komisije, nije moguće udovoljiti zahtjevima za traženim suštinskim promjenama. Pristupanje eventualnim cjelovitim izmjenama zakona iziskivalo bi temeljitu analizu stanja i primjeren vremenski period u kojem bi se jasno definirali ciljevi uvođenja novih mjera te procijenili mogući učinci njihove primjene. Unatoč činjenici da institucionalne i zakonodavne promjene još uvijek nisu dovele do očekivanog stupnja ravnopravnosti i zastupljenosti žena u svim područjima, ocjenjujemo da u ovom trenutku nije nužno mijenjati pravni okvir već je potrebno kontinuirano poduzimati daljnje mjere radi dosljedne i učinkovite provedbe postojećeg Zakona o ravnopravnosti spolova i nacionalnih strateških dokumenata. Nije prihvaćen prijedlog da se samo u javnim poduzećima, ustanovama i javnim trgovačkim društvima uvedu propisane kvote za ravnopravniji položaj žena u sudjelovanju u odlučivanju kao i financijske kazne za nepridržavanje istih, jer bi se time pristupilo

parcijalnim rješenjima bez uvažavanja ravnomjernog društvenog položaja pojedinih skupina ženske populacije koje rade na rukovodećim pozicijama.

6. Nisu prihvaćene primjedbe zastupnika Socijaldemokratske partije Hrvatske, Arsena Bauka i Siniše Varga da prekršajne sankcije za političke stranke koje se ne pridržavaju odredbi zakona nisu kvalitetno rješenje jer ne pridonose stvarnoj zastupljenosti žena te da bi u okviru Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe trebalo predvidjeti mogućnost da stranke koje u sastavu svojih predstavničkih tijela imaju veći broj podzastupljenosti spola budu primjereno nagrađene. Naime, u iznesenom prijedlogu nisu iskazani jasni pokazatelji da bi uvođenje mjera pozitivne akcije kroz dodjeljivanje većih financijskih sredstava (povećanje sa sadašnjih 10% na 25, 40 ili 50%) za podzastupljeni spol potaknulo političke stranke da provedu obvezu rodnog uravnoteženja žena i muškaraca u političkom odlučivanju u obnašanju vlasti na nacionalnoj i lokalnoj razini. S druge strane, moguće je pretpostaviti da bi takvo rješenje ostavilo veću diskreciju političkim strankama u odnosu na prekršajne sankcije kao strožije mjere za nepoštivanje obveze te da u konačnici ne bi pridonijelo povećanju političke participacije žena. Prilikom donošenja Zakona o ravnopravnosti spolova 2008. godine obrazloženo je da upravo ove mjere pozitivne akcije propisane odredbama tada važećeg Zakona o političkim strankama (Narodne novine, br. 111/96, 164/98 i 36/01.) nisu dovele do očekivanih rezultata što je i bilo razlogom uvođenja prekršajnih sankcija kao učinkovitijeg rješenja. Uz navedeno, izneseni prijedlog zastupnika je predmet uređenja Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe, a ne Zakona o ravnopravnosti spolova.
7. Nije prihvaćena primjedba zastupnika HRAST - Pokret za uspješnu Hrvatsku Hrvoja Zekanovića da se iz Zakona o ravnopravnosti spolova isključe odredbe koje se odnose na spolnu orijentaciju jer se tim pravima bavi Zakon o istospolnim zajednicama. Ističemo da je donošenjem Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola prestao važiti Zakon o istospolnim zajednicama. Isto tako, Zakon o ravnopravnosti spolova na odgovarajući način uređuje pravni položaj članova istospolnih zajednica u Republici Hrvatskoj kroz priznanje članovima/icama istospolnih zajednica svih prava kao i članovima/icama heteroseksualnih zajednica i na taj način uklanjanja bilo kakvog oblika diskriminacije. Zakon o životnom partnerstvu propisuje uži opseg prava vezanih uz status životnih partnera (sklapanje i prestanak, pravni učinci životnog partnerstva), a ne osigurava temelj za svakodnevno funkcioniranje istospolnih životnih zajednica u pojedinim područjima. Pojedine odredbe Zakona o životnom partnerstvu o zabrani diskriminacije jasno propisuju da se radi o oblicima diskriminacije koje su uvjetovane statusom životnog partnerstva, a ne općenito članova/icama istospolnih zajednica (načelo da se zabranjuje svaki oblik diskriminacije temeljem sklopljenog životnog partnerstva, u članku 6. stavku 3., zabrana diskriminaciju uvjetovana statusom životnog partnerstva u vezi sa zapošljavanjem i radnim odnosima u članku 69. i diskriminacije temeljem statusa životnog partnerstva u vezi s pristupom javnim i tržišnim uslugama u članku 71.).
8. Nije prihvaćena primjedba zastupnika Socijaldemokratske partije Hrvatske Gordana Marasa da prekršajne sankcije za one političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje koji prilikom predlaganja lista kandidata/tkinja ne vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama nisu učinkovite te da bi trebalo uvesti kažnjavanje u vidu nevaljanosti liste. Naime, Ustavni sud RH je odredbu članka

21.a stavka 2. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (Narodne novine, br. 19/15) koja glasi: Lista na kojoj nije zastupljeno najmanje 40% pripadnika svakog spola nije pravovaljana“ ocijenio neustavnom zbog njezina nerazmjerno ograničavajućeg učinka na slobodu kandidiranja ovlaštenih sudionika u izbornom natjecanju, ali i u odnosu na opći razvitak višestranačkog demokratskog sustava kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske. Stoga je automatsko odbijanje lista ustavnopravno neprihvatljiva posljedica, a eventualno uvođenje dodatnog roka, za uklanjanje nedostataka izborne liste, kako je u ranijoj raspravi predloženo, osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjivo u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima.

VII. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

ZAKON O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA („Narodne novine“, broj 82/08)

Članak 1.

Ovim se Zakonom utvrđuju opće osnove za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova kao temeljne vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, te definira i uređuje način zaštite od diskriminacije na temelju spola i stvaranje jednakih mogućnosti za žene i muškarce.

Članak 2.

Nitko ne smije trpjeti štetne posljedice zbog toga što je kao svjedok ili žrtva diskriminacije na temelju spola dao iskaz pred nadležnim tijelom ili upozorio javnost na slučaj diskriminacije.

Članak 6.

(1) Diskriminacija na temelju spola (u daljnjem tekstu: diskriminacija) označava svaku razliku, isključenje ili ograničenje učinjeno na osnovi spola kojemu je posljedica ili svrha ugrožavanje ili onemogućavanje priznanja, uživanja ili korištenja ljudskih prava i osnovnih sloboda u političkom, gospodarskom, društvenom, kulturnom, građanskom ili drugom području na osnovi ravnopravnosti muškaraca i žena, obrazovnom, ekonomskom, socijalnom, kulturnom, građanskom i svakom drugom području života.

(2) Zabranjuje se diskriminacija na temelju bračnog i obiteljskog statusa. Nepovoljnije postupanje prema ženama na osnovi trudnoće i materinstva smatra se diskriminacijom.

(3) Zabranjuje se diskriminacije na temelju spolne orijentacije.

(4) Zabranjuje se diskriminacija u odnosu na mogućnosti dobivanja i nabave roba kao i diskriminacija u pružanju i pristupu uslugama.

(5) Poticanje druge osobe na diskriminaciju smatra se diskriminacijom u smislu ovoga Zakona, ako je učinjeno s namjerom.

Prilozi:

- Izvješće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću
- Izjava o usklađenosti prijedloga propisa s pravnom stečevinom Europske unije

**OBRAZAC IZVJEŠĆA O PROVEDENOM SAVJETOVANJU SA ZAJNTERESIRANOM JAVNOŠĆU O
NACRTU PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA, S
KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Naslov dokumenta	Izvešće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama Zakona o ravnopravnosti spolova, s Konačnim prijedlogom zakona
Stvaratelj dokumenta, tijelo koje provodi javnu raspravu i savjetovanje	Ministarstvo socijalne politike i mladih
Svrha dokumenta	Izvešće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama Zakona o ravnopravnosti spolova, s Konačnim prijedlogom zakona
Datum dokumenta	29. travnja 2016.
Verzija dokumenta	I
Vrsta dokumenta	Izvešće
Naziv nacrt zakona, drugog propisa ili akta	Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama Zakona o ravnopravnosti spolova, s Konačnim prijedlogom zakona
Jedinstvena oznaka iz Plana donošenja zakona, drugih propisa i akata objavljenog na internetskim stranicama Vlade	-
Naziv tijela nadležnog za izradu nacrt	Ministarstvo socijalne politike i mladih
Koji su predstavnici zainteresirane javnosti bili uključeni u postupak izrade odnosno u rad stručne radne skupine za izradu nacrt?	-
Je li nacrt bio objavljen na internetskim stranicama ili na drugi odgovarajući način?	Da
Ako jest, kada je nacrt objavljen, na kojoj internetskoj stranici i koliko je vremena ostavljeno za javnu raspravu i savjetovanje?	Nacrt je objavljen na internetskim stranicama Ministarstva socijalne politike i mladih www.mspm.hr i Središnjeg državnog portala e-Savjetovanja https://esavjetovanja.gov.hr
Ako nije, zašto?	Javna rasprava i savjetovanje sa zainteresiranom javnošću je trajala u periodu od 23. veljače 2016. do 23. ožujka 2016. godine.
Koji su predstavnici zainteresirane	1. izv. prof. Sanja Barić

javnosti dostavili svoja očitovanja?	<ol style="list-style-type: none"> 2. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije, Verica Rupčić, predsjednica Povjerenstva 3. Sanja Major 4. Sanja Tamarut 5. Gordana Saršon 6. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova 7. Karolina Leaković 8. Gordana Sobol 9. Ana Komparić Devčić 10. Melita Mulić 11. Dijana Pavičić Haniš 12. Alka Starac 13. Nikolina Hržić 14. Sabina Glasovac 15. Livija Faić 16. Hrvatska udruga žena u pravnoj profesiji 17. Vlasta Šimek 18. Sandra Krpan 19. Danijela Vukoša <p>Sveukupno: 19 očitovanja</p>
Razlozi neprihvatanja pojedinih primjedbi zainteresirane javnosti na određene odredbe nacрта	Primjedbe i prijedlozi zainteresirane javnosti te obrazloženja predlagatelja o prihvaćanju/neprihvaćanju istih objavljena su na internetskoj stranici Ministarstva socijalne politike i mladih.
Troškovi provedenog savjetovanja	Provedba javnog savjetovanja nije iziskivala dodatne financijske troškove.

IZVJEŠĆE O PROVEDENOM SAVJETOVANJU SA ZAINTERESIRANOM JAVNOŠĆU O NACRTU PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA

Korisnik / Sekcija /Komentar

Odgovor

Izv. prof. dr. sc. Sanja Barić

Načelne primjedbe na predloženi nacrt

Moja načelna primjedba je da bi, kada se već pristupa izmjenama i dopunama ZoRSa, bilo učinkovito i korisno da se uvedu i dodatne izmjene i dopune koje bi osigurale učinkovitu zastupljenost žena na kandidacijskim listama (najmanje 40%), a da predložene mjere istovremeno budu sukladne Odluci i Rješenju Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015, NN br. 104/2015.

Intervenciju koju ću dolje predložiti i obrazložiti smatram važnom uklopiti u ove izmjene i dopune ZoRSa budući da se bliže lokalni izbori 2017. te je, u svjetlu dobro izborne prakse, poželjno izmjene i dopune izborne materije usvojiti barem godinu dana prije samih izbora. Kao što ću pokazati, novopredložene izmjene i dopune odnosile bi se na sve izborne liste, pa bi time obuhvatile i lokalne izbore za predstavnička tijela. Kako u ovom trenutku nije preostalo mnogo vremena za izravnu intervenciju u Zakon o lokalnim izborima, planirane izmjene i dopune ZoRSa idealna su prilika da se riješi i pitanje tzv. ženskih kvota. Stoga predlažem izmjene i dopune čl. 15. te brisanje čl. 35.

Primjedbe na pojedine članke nacrtu zakona, drugog propisa ili dijelove akta

Trenutni čl. 15. ZoRSa glasi:

„VI. POLITIČKE STRANKE

Članak 15.

(1) Prilikom utvrđivanja i predlaganja liste kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i za izbor članova u Europski parlament političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji dužni su poštivati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona.

(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su uvoditi posebne mjere na način da zastupljenost muškaraca i žena na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne)

NE PRIHVAĆA SE

Obrazloženje: *Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona, obzirom da se odnose na članke zakona koji se Nacrtom prijedloga ne mijenjaju. Predložene izmjene zahtijevaju usklađenu intervenciju u okviru odgovarajućih izbornih zakona i ne mogu se uređivati isključivo Zakonom o ravnopravnosti spolova. Isto tako, rokovi izbornih radnji predmet su uređenja svakog pojedinog izbornog zakona pa stoga rok od 48 sati za ispravak liste koji se predlaže definirati novim stavkom 3. u članku 15., osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjiv u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima. Nastavno na navedeno, nije prihvaćen prijedlog za brisanje cijelog članka 35. Zakona o ravnopravnosti spolova kojim su propisane novčane kazne za prekršaj za političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje.*

samouprave i članova u Europski parlament ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.“

Predlažem izmjenu st. 2. na način da on glasi:

„(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su **na svakoj listi osigurati zastupljenost žena i muškaraca od najmanje 40%** na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament. **(Brisati ostatak teksta!) ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.**

(3) U slučaju da političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji predaju listu koja nije sastavljena sukladno stavku 2. ovog članka, nadležno izborno povjerenstvo odredit će rok od 48 sati za ispravak liste. Liste koje ni nakon dodatnog roka ne budu sastavljene sukladno stavku 2. ovog članka, odbit će se.“

Ovakva promjena nužno za sobom zahtijeva i **brisanje cijelog čl. 35.** ZoRSa, koji sada glasi:

„Članak 35.

Političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji koji prilikom predlaganja lista kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i za članove u Europski parlament koji ne poštuju načelo ravnopravnosti spolova utvrđeno člankom 15. ovoga Zakona te ne vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 50.000,00 kuna za izbore za zastupnike u Hrvatski sabor i članova u Europski parlament, novčanom kaznom od 40.000,00 kuna za izbore za članove gradskih vijeća i županijskih skupština, odnosno novčanom kaznom od 20.000,00 kuna za izbore za članove općinskih vijeća.“

OBRAZLOŽENJE

Izmjene i dopune koje gore navodim i predlažem služe:

- a) ostvarenju cilja koji se, kako je razvidno u dosadašnjoj hrvatskoj izbornoj praksi kao i iz

komparativnih analiza, drugim sredstvima ne uspijeva postići; te

b) izbjegavaju problemi nesuglasnosti s Ustavom RH.

Ad a)

Problem neučinkovitog oživotvorenja temeljne ustavne vrednote iz čl. 3. Ustava RH – ravnopravnosti spolova - u kontekstu političke podzastupljenosti ženskog spola ne treba posebno obrazlagati. Detaljna komparativna analiza uspješnosti mjera i njihovih učinaka dostupna je na <http://www.quotaproject.org/aboutQuotas.cfm> i ovdje se neće sažimati. Dovoljno je zaključiti analizom materijala da je samo sustav kvota s konkretnom sankcijom odbijanja lista pokazao univerzalnu učinkovitost.

Ad b)

Spomenutom Odlukom i Rješenjem, Ustavni sud RH je ukazao na tri suštinska problema (u vezi s ranije usvojenim izmjenama i dopunama Zakona o izborima za Hrvatski sabor):

- 1) **automatsko odbijanje lista** kao ustavnopravno neprihvatljiva posljedica,
- 2) **postojanje dvaju različitih sankcija** tj. uvođenje odbijanja lista u situacijama kada već postoji prekršajna (novčana) kazna predviđena čl. 35. ZoRSa i
- 3) dodatno, Ustavni sud RH je upozorio na **različito definiranje podzastupljenosti u dva organska zakona** (ZoRSu i Zakonu o izboru zastupnika u Hrvatski sabor).

Rješenje koje predlažem automatski eliminira problem 3), jer definira samim ZoRSom što se točno smatra obvezom političkih stranaka i drugih ovlaštenih predlagatelja u smislu potrebne zastupljenosti oba spola na izbornim listama. To se definira ZoRSom, a ne više suprostavljenim izbornim zakonom. Dalje, uvodi se jedinstvena sankcija za sve razine izbora (odbijanje liste), ali tek nakon dodatnog roka od 48h za otklanjanje nedostataka. Time sankcija prestaje biti automatska, sukladno zahtjevima sraza dvaju najviših načela ustavnog poretka: načela demokratskog višestranačkog sustava i načela ravnopravnosti spolova (uklanjanje problema 1)). Istovremeno, briše se dosadašnja novčana sankcija iz čl. 35. budući da je uvedena nova, učinkovitija sankcija sukladna kako Ustavu RH, tako i dobroj praksi (vidi komparativnu analizu na linku gore) i time uklanja problem 2).

Napominjem da valja brisati, kao što je gore označeno, i zadnju rečenicu čl. 15. st. 2. o tome da se ovi zahtjevi primjenjuju nakon tri izborna ciklusa. Naime, ovi zahtjevi se imaju primijeniti odmah na sve izbore, a to

<p>ujedno ne predstavlja nikakvu novost budući da su svi relevantni izbori (počevši od prvih očekivanih izbora, tj. lokalnih izbora 2017. godine) doista treći izbori od trenutka donošenja ZoRSa 2008. godine. Time ta rečenica postaje nepotrebna i u situaciju uvođenja nove sankcije zbog nepoštivanja 40% zastupljenosti oba spola na stranačkim listama njeno zadržavanje moglo bi dovesti do kontraproduktivnog tumačenja, tj. tumačenja da se ova nova sankcija ima primijeniti tek na treći izborni ciklus od njenog uvođenja (tzv. „resetiranje“ početka roka na 2016.), što je neprihvatljivo.</p>	
<p><u>Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije, Verica Rupčić, predsjednica Povjerenstva</u></p> <p><u>Načelne primjedbe na predloženi nacrt</u></p> <p>Predlažemo da se konačni naziv dokumenta zove Zakona o izmjenama i dopuni Zakona o ravnopravnosti spolova budući se u članku 2. Nacrta prijedloga dodaju određene riječi.</p>	<p>NE PRIHVATA SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Nacrtom prijedloga Zakona mijenja se tekst važećih odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova.</i></p>
<p><u>Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije, Verica Rupčić, predsjednica Povjerenstva</u></p> <p><u>Primjedbe na pojedine članke nacrta zakona, drugog propisa ili dijelove akta</u></p> <p>1. Primjedba na članak 1. Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama Zakona o ravnopravnosti spolova.</p> <p>Predlažemo da članak 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova glasi:</p> <p>„Nitko ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj zbog toga jer je u dobroj vjeri prijavio diskriminaciju, nazočio diskriminaciji, odbio nalog za diskriminatornim postupanjem ili na bilo koji način sudjelovao u postupku vođenom povodom diskriminacije sukladno pozitivnim propisima.“</p> <p>Budući se Zakonom o ravnopravnosti spolova između ostalog uređuje i način zaštite od diskriminacije na temelju spola, predlažemo da se s ciljem postizanja preglednosti i sistematičnosti samog Zakona umjesto brisanja članka 2. Zakona, predmetni članak uskladi s odredbom Zakona o suzbijanju diskriminacije. Na taj način će se primjenjivati jedinstvena odredba u pogledu zaštite od viktimizacije, a ujedno će biti propisana i Zakonom o ravnopravnosti spolova.</p>	<p>DJELOMIČNO SE PRIHVATA</p> <p>Obrazloženje: <i>Umjesto brisanja članka 2. Zakona, predmetni članak usklađen je s odredbom Zakona o suzbijanju diskriminacije na način da se dodatno proširuje krug osoba koje ulaze u okrilje zaštite jamstva zabrane diskriminacije te isti sada glasi:</i></p> <p>(1) <i>Nitko ne smije trpjeti štetne posljedice, uključujući biti tužen ili izložen drugim pravnim postupcima, zbog toga što je u dobroj vjeri prijavio diskriminaciju, nazočio diskriminaciji, odbio nalog za diskriminatornim postupanjem, službeno ili neslužbeno prijavio diskriminaciju, na bilo koji način svjedočio u postupku zaštite od diskriminacije na osnovu spola ili na bilo koji drugi način sudjelovao u bilo kojem postupku vođenom povodom diskriminacije na osnovu spola.</i></p> <p>(2) <i>Nitko ne smije trpjeti štetne posljedice, uključujući biti tužen ili izložen drugim pravnim postupcima zbog toga što je u dobroj vjeri upozorio javnost na slučaj diskriminacije.</i></p>
<p><u>Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije, Verica Rupčić, predsjednica Povjerenstva</u></p>	<p>NE PRIHVATA SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Nije razvidno iz kojeg razloga predloženo rješenje iz članka 6. stavka 1. Nacrta prijedloga zakona nije</i></p>

<p><u>Primjedbe na pojedine članke nacrtu zakona, drugog propisa ili dijelove akta</u></p> <p>2. Isključivo radi poštivanja nomotehničkih pravila, predlažemo da članak 2. glasi: „ U članku 6. stavku 1. iza riječi: „društvenom“ dodaju se riječi: „obrazovnom, socijalnom, ekonomskom“, a iza riječi: „žena“ briše se zarez i riječi :“ obrazovnom, ekonomskom, socijalnom, kulturnom, građanskom i svakom drugom području života“.</p>	<p><i>usklađeno u nomotehničkom smislu.</i></p>
<p><u>Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije, Verica Rupčić, predsjednica Povjerenstva</u></p> <p><u>Primjedbe na pojedine članke nacrtu zakona, drugog propisa ili dijelove akta</u></p> <p>3. S ciljem povećanja broja žena kao podzastupljenog spola u odnosu na muškarce, u političkom životu Republike Hrvatske, a na svim razinama vlasti potrebno je preciznije odrediti do kada se treba postići uravnotežena zastupljenost obaju spolova na izbornim listama. Kako bi se izbjegla sve nejasnoće vezane uz pravilo o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama, prvenstveno se misli na trenutak primjene pravila ovisno o vrsti izbora, budući je trenutno pravilo neprecizno definirano, predlažemo dodavanje novog članka 3. kojim bi se izmijenio članak 15. stavka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova.</p> <p>Konkretno predlažemo da Članak 3. prijedloga Zakona glasi: U članku 15. stavku 2. riječi: “najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu novog zakona“ brišu se, a iza riječi: „postići“ dodaju se riječi: „prigodom provedbe prvih redovitih izbora, neovisno o vrsti izbora pobrojanih u stavku 1. ovog članka“.</p> <p>Time bi postigli da već tijekom 2017. godine, prilikom provedbe redovitih izbora za predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, ovlašteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista imali bi obvezu uvesti posebne mjere, na način da zastupljenost muškaraca i žena na izbornim listama bude osjetno uravnotežena.</p> <p>Naravno, dodavanjem ove izmjene završna odredba predloženog Zakona postala bi člankom 4.</p>	<p>NE PRIHVATLJIV</p> <p>Obrazloženje: <i>Iz obrazloženja Odluke Hrvatskog sabora od 7. prosinca 2012., kojom se ne daje vjerodostojno tumačenje članka 15. stavka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova, proizlazi kako odredba članka 15. stavka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova nedvojbeno i jasno utvrđuje rok do kojeg se sukladno odredbi članka 12. stavka 1. istoga Zakona mora postići postupno povećanje zastupljenosti podzastupljenog spola.</i></p>
<p><u>Sanja Major, Sanja Tamarut, Gordana Saršon, Nikolina Hrzić, Dijana Pavičić Haniš, Sabina Glasovac, Livija Faić – primjedbe istovjetnog sadržaja</u></p>	<p>NE PRIHVATLJIV</p> <p>Obrazloženje: <i>Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona, obzirom da se odnose na članke zakona koji se Nacrtom prijedloga ne mijenjaju.</i></p>

Načelne primjedbe na predloženi nacrt

S obzirom na činjenicu da se pristupa izmjenama i dopunama ZORS-a, smatram opravdanim i potrebnim definirati mjere koje bi konačno osigurale učinkovitu zastupljenost žena na kandidacijskim listama (najmanje 40%). Te bi mjere bile u skladu s Odlukom Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015).

Izrazito je važno da te mjere budu uklopljene kroz ove izmjene i dopune Zakona o ravnopravnosti spolova jer je posljednjih nekoliko mjeseci razvidno da nadležne institucije ne tumače zakone na identičan način. Naime, zbog nesnalaženja oko tumačenja Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, kao i Zakona o ravnopravnosti spolova od strane nadležnih institucija, još uvijek nije jasno hoće li političke stranke koje nisu istaknule 40% podzastupljenog spola na svojim kandidacijskim listama na posljednjim parlamentarnim izborima snositi zakonski regulirane sankcije.

Kako se približavaju lokalni izbori 2017., konkretne izmjene i dopune koje predlažem u nastavku odnosile bi se na sve izborne liste te bi time obuhvatile i lokalne izbore za predstavnička tijela. Ovim bi se izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova riješilo supstancijalno pitanje rodno uravnotežene političke participacije te predlažem izmjene i dopune čl. 15. i potpuno brisanje čl. 35.

Primjedbe na pojedine članke nacrtu zakona, drugog propisa ili dijelove akta

Trenutni čl. 15. ZORS-a glasi:

„VI. POLITIČKE STRANKE

Članak 15.

(1) Prilikom utvrđivanja i predlaganja liste kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i za izbor članova u Europski parlament političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji dužni su poštivati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona.

(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su uvoditi posebne mjere na način da zastupljenost muškaraca i žena na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga

Predložene izmjene zahtijevaju usklađenu intervenciju u okviru odgovarajućih izbornih zakona i ne mogu se uređivati isključivo Zakonom o ravnopravnosti spolova. Isto tako, rokovi izbornih radnji predmet su uređenja svakog pojedinog izbornog zakona pa stoga rok od 48 sati za ispravak liste koji se predlaže definirati novim stavkom 3. u članku 15., osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjiv u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima. Nastavno na navedeno, nije prihvaćen prijedlog za brisanje cijelog članka 35. Zakona o ravnopravnosti spolova kojim su propisane novčane kazne za prekršaj za političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje.

Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.“

Predlažem izmjenu st. 2. tako da glasi:

„(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su osigurati zastupljenost od najmanje 40% pripadnika svakog spola na svim listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament. **(Brisati ostatak teksta!)** ~~ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.~~

(3) U slučaju da političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji predaju listu koja nije sastavljena sukladno stavku 2. ovog članka, nadležno izborno povjerenstvo odredit će rok od 48 sati za ispravak liste. Liste koje ni nakon dodatnog roka ne budu sastavljene sukladno stavku 2. ovog članka, odbit će se.“

Slijedom gore predloženih izmjena, nužno je **brisati cijeli čl. 35. ZORS-a**, koji sada glasi:

„Članak 35.

Političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji koji prilikom predlaganja lista kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i za članove u Europski parlament koji ne poštuju načelo ravnopravnosti spolova utvrđeno člankom 15. ovoga Zakona te ne vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 50.000,00 kuna za izbore za zastupnike u Hrvatski sabor i članova u Europski parlament, novčanom kaznom od 40.000,00 kuna za izbore za članove gradskih vijeća i županijskih skupština, odnosno novčanom kaznom od 20.000,00 kuna za izbore za članove općinskih vijeća.“

OBRAZLOŽENJE

Izmjene i dopune koje predlažem doprinose uklanjanju postojećih prepreka jednakosti prilika za žene i muškarce da na stvarno jednakim osnovama sudjeluju u izbornim procesima i natjecanjima za zastupnička

mjesta, od općinskih/gradskih vijeća i županijskih skupština pa sve do Hrvatskog sabora i Europskog parlamenta. U hrvatskom društvu još uvijek nije ostvarena puna, stvarna jednakost žena i muškaraca što uključuje i sferu političkog odlučivanja te bi ove izmjene i dopune osigurale ostvarivanje ustavne vrednote stvarne jednakosti spolova. Također, doprinijet će stvaranju okruženja u kojem će žene i muškarci moći jednako učinkovito utjecati na formiranje političkih odluka i tako izravno djelovati na kreiranje javnih politika i kvalitetu života svih građana.

Komparativne analize dostupne na <http://www.quotaproject.org/aboutQuotas.cfm> pokazuju da je sustav kvota s konkretnom sankcijom odbijanja lista jedini pokazao univerzalnu učinkovitost.

Također, sankcija odbijanja lista predstavlja pravedan i uravnotežen odgovor na kršenje obveze proklamirane zakonom jer novčane sankcije nisu pokazale svrhovitost niti su utjecale na političke stranke da poštuju propisani prag. Praksa od 2003. pa do danas ukazuje na to da upozorenja pravobraniteljice, kritike organizacija civilnog društva, ali i međunarodne kritike nisu utjecale na političke stranke da poštuju načelo uravnotežene zastupljenosti propisano zakonom.

Ključno je istaknuti da je načelo rodne uravnoteženosti izbornih lista dio hrvatskog pravnog poretka od 2003., a prag od 40% podzastupljenog spola izričito je uveden ZORS-om 2008., no zbog neučinkovitih sankcija mnogi su politički akteri uspješno izbjegavali zakonsku obvezu, a nadležne su se institucije uspješno sporile oko tumačenja zakona.

Upravo zato bi se ovim predloženim izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova izbjegli problemi nesuglasja s Ustavom RH. Naime, Odlukom i Rješenjem Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015), Ustavni sud RH je ukazao na tri suštinska problema u vezi s ranije usvojenim izmjenama i dopunama Zakona o izborima za Hrvatski sabor:

- 1) **automatsko odbijanje lista** kao ustavnopravno neprihvatljiva posljedica
- 2) **postojanje dvaju različitih sankcija** tj. uvođenje odbijanja lista u situacijama kada već postoji prekršajna (novčana) kazna predviđena čl. 35. ZORS-a
- 3) dodatno, Ustavni sud RH je upozorio na **različito definiranje podzastupljenosti u dva organska zakona** (ZORS-u i Zakonu o izboru zastupnika u Hrvatski sabor).

Ovim se izmjenama i dopunama automatski eliminira

problem 3) jer se sada samim Zakonom o ravnopravnosti spolova definira što se točno smatra obvezom političkih stranaka i drugih ovlaštenih predlagatelja u smislu potrebne zastupljenosti oba spola na izbornim listama. To se definira Zakonom o ravnopravnosti spolova, a ne više suprotstavljenim izbornim zakonom. Uvođenjem jedinstvene sankcije za sve razine izbora (odbijanje liste), ali tek nakon dodatnog roka od 48h za otklanjanje nedostataka, sankcija prestaje biti automatska, sukladno zahtjevima sraza dvaju najviših načela ustavnog poretka: načela demokratskog višestranačkog sustava i načela ravnopravnosti spolova (uklanjanje problema 1)).

Istovremeno, briše se dosadašnja novčana sankcija iz čl. 35. budući da je uvedena nova, učinkovitija sankcija sukladna Ustavu RH, ali i dobroj praksi (sustav kvota s konkretnom sankcijom odbijanja lista – komparativne analize <http://www.quotaproject.org/aboutQuotas.cfm>) i time uklanja problem 2).

Izmjene i dopune ZORS-a obavezno moraju obuhvatiti brisanje zadnje rečenice čl. 15. st. 2. o tome da se ovi zahtjevi primjenjuju nakon tri izborna ciklusa. Ovi se zahtjevi moraju primijeniti odmah na sve izbore, no to nije ništa novo jer su svi relevantni izbori (počevši od prvih očekivanih izbora, tj. lokalnih izbora 2017.) doista treći izbori od trenutka donošenja Zakona o ravnopravnosti spolova 2008. i time ta rečenica postaje suvišna. Uvođenjem nove sankcije zbog nepoštivanja 40% zastupljenosti oba spola na stranačkim listama (odbijanje lista), a zadržavanjem te rečenice moglo bi doći do krivog tumačenja, tj. tumačenja da se ova nova sankcija primjenjuje tek na treći izborni ciklus od njenog uvođenja (tzv. „resetiranje“ početka roka na 2016.), čime bi sve krenulo ispočetka, a što je neprihvatljivo.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova RH

Načelne primjedbe na predloženi nacrt

Pravobraniteljica smatra kako preporuka Europske komisije nije bila da se trenutna odredba briše iz Zakona već da se izričitom odredbom proširi krug osoba koje ulaze u okrilje zaštite jamstva zabrane viktimizacije. Pravobraniteljica smatra kako predloženo rješenje kojim se postojeća odredba briše uz obrazloženje da će se umjesto nje primjenjivati odgovarajuća odredba Zakona o suzbijanju diskriminacije, ne ide u smjeru jačanja pravne zaštite žrtava što je bio i cilj preporuke Europske komisije.

Naime, nije realno očekivati da će žrtve diskriminacije koje će pravnu zaštitu tražiti u okviru teksta Zakona o

PRIHVAĆA SE:

Obrazloženje: *Prihvaća se načelna primjedba da se odredba članka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova ne briše iz Zakona već da se izričitom odredbom proširi krug osoba koje ulaze u okrilje zaštite jamstva zabrane viktimizacije.*

<p>ravnopravnosti spolova biti svjesne kako će ta zaštita biti potpuna samo ako istovremeno koriste i odredbe Zakona o suzbijanju diskriminacije. Na ovaj način nepotrebno se povećava složenost pristupa pravnoj zaštiti građana i građanki.</p>	
<p><u>Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova RH</u></p> <p><u>Načelne primjedbe na predloženi nacrt</u></p> <p>Nadalje, s obzirom da je Zakon o ravnopravnosti spolova organski zakon kojim se provodi ustavno jamstvo jednakosti žena i muškaraca te da svaka izmjena zahtjeva apsolutnu većinu u Hrvatskom saboru, Pravobraniteljica predlaže da se ne ide u parcijalne, tehničke izmjene zakonskog teksta već da se prije upućivanja konačnog prijedloga izmjena Vladi razmotri i potreba za poboljšanjem nekih drugih odredaba navedenog Zakona.</p> <p>Pravobraniteljica tu ukazuje na tri područja koja zaslužuju posebnu pozornost :</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) Prije svega, Pravobraniteljica se zalaže za definiranjem nasilja nad ženama kao oblika kršenja načela ravnopravnosti spolova i rodno-uvjetovanog nasilja, a sukladno Istanbulske konvenciji Vijeća Europe. (2) Pravobraniteljica ukazuje da bi, sukladno njenim preporukama Hrvatskom saboru o poboljšanju položaja žena na hrvatskom tržištu rada, bilo korisno unaprijediti odredbe Glave III. Zakona o ravnopravnosti spolova. (3) Obzirom na javne sukobe pravosudnih tijela oko tumačenja obveze poštivanja obveze uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama, Pravobraniteljica smatra kako bi bilo neophodno jasno i precizno definirati obveze i sankcije iz čl.12. i čl.35. Zakona o ravnopravnosti spolova. 	<p>NE PRIHVATILA SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona. Na sastanku sa Pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova koji je održan dana 7. travnja 2016. u Ministarstvu socijalne politike i mladih, usuglašeno je da odredbe o uvođenju definicije nasilja nad ženama sukladno Istanbulske konvenciji Vijeća Europe (točka 1) i unaprijeđenje Glave III. Zakona o ravnopravnosti spolova u pogledu poboljšanja položaja žena na hrvatskom tržištu rada (točka 2.) nije nužno razmatrati u okviru ovih zakonskih promjena. U odnosu na prijedlog da se jasno i precizno definiraju obveze i sankcije iz članka 12. i članka 35. Zakona o ravnopravnosti spolova, ističemo kako nisu dostavljeni konkretizirani prijedlozi izričaja zakonskih odredbi u ovom dijelu. Slijedom navedenog, nisu razmatrane druge moguće zakonske promjene koje bi sadržajno zadirale u druga područja Zakona o ravnopravnosti spolova, a vodeći računa o potrebi žurnog upućivanja Nacrta prijedloga zakona u Vladinu proceduru.</i></p>
<p><u>Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova RH</u></p> <p><u>Primjedbe na pojedine članke nacrta zakona, drugog propisa ili dijelove akta</u></p> <p>Pravobraniteljica predlaže da se umjesto brisanja čl. 2. Zakona, tekst postojeće odredbe toga članka izmjeni na sljedeći način:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) Nitko ne smije trpjeti štetne posljedice, uključujući biti tužen ili izložen drugim pravnim postupcima, zbog toga što je u dobroj vjeri prijavio diskriminaciju, nazočio 	<p>PRIHVATILA SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Prihvaćen je prijedlog Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova da se umjesto brisanja članka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova isti izmjeni te je u cijelosti prihvaćen tekst odredbi članka 2. kako je predložila Pravobraniteljica.</i></p>

<p>diskriminaciji, odbio nalog za diskriminatornim postupanjem, službeno ili neslužbeno prijavio diskriminaciju, na bilo koji način svjedočio u postupku zaštite od diskriminacije na osnovu spola ili na bilo koji drugi način sudjelovao u bilo kojem postupku vođenom povodom diskriminacije na osnovu spola.</p> <p>(2) Nitko ne smije trpjeti štetne posljedice, uključujući biti tužen ili izložen drugim pravnim postupcima zbog toga što je u dobroj vjeri upozorio javnost na slučaj diskriminacije.</p>	
<p><u>Karolina Leaković, potpredsjednica Organizacije žena Stranke europskih socijalista (PES Women)</u></p> <p><u>Načelne primjedbe na predloženi nacrt</u></p> <p>U načelu, izmjene organskih zakona, kakav ZoRS jest, ne bi se smjele u Hrvatskome saboru donositi po žurnome postupku. Kada se i ako pristupa izmjenama organskih zakona, zakona kojima se razrađuju temeljne vrednote Ustava RH i/ili ljudska prava, trebalo bi to činiti sveobuhvatno, s dužnom pažnjom i uz široku javnu raspravu, koja bi uključivala kako zainteresiranu javnost, tako i stručnu, akademsku i osobito aktivističku zajednicu, upravo kada je riječ o zakonima koji reguliraju ili se odnose na ljudska prava žena. Kad je, međutim, zakonski tekst već u proceduri, predlažem svratiti pozornost na mogućnost izmjena koje bi za cilj imale zakonsko reguliranje ravnomjerne zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama na svim izborima, u skladu s Odlukom ustavnoga suda RH br. U-1-1397/2015 od 24. 9. 2015. Godine (NN 104/2015).</p> <p>Kako se približavaju izbori za tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave (svibanj 2017. godine), a svjedočimo različitim tumačenjima propisa u odnosu na ravnomjernu zastupljenost žena i muškaraca na kandidacijskim/izbornim listama od strane nadležnih tijela (DORH), smatram potrebnim izmijeniti odredbe ZoRS-a kako bi se odredbe o zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama učinile jasnim i kako ne bi dolazilo do različitih tumačenja u primjeni.</p>	<p>NE PRIHVAĆA SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona. Obzirom da Nacrt prijedloga zakona predviđa usklađivanje sa važećim dokumentima Europske unije, odnosno prilagođavanje odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova sa zahtjevima iz Direktive 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada predlaže se njegovo donošenje po žurnom postupku.</i></p>
<p><u>Karolina Leaković, potpredsjednica Organizacije žena Stranke europskih socijalista (PES Women)</u></p> <p><u>Primjedbe na pojedine članke nacrta zakona, drugog propisa ili dijelove akta</u></p> <p>Predlažem izmjene i dopune članka 15. ZoRS-a te brisanje članak 35. ZoRS-a, kako slijedi:</p>	<p>NE PRIHVAĆA SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona, obzirom da se odnose na članke zakona koji se Nacrtom prijedloga ne mijenjaju. Predložene izmjene zahtijevaju usklađenu intervenciju u okviru odgovarajućih izbornih zakona i ne mogu se uređivati isključivo Zakonom o ravnopravnosti</i></p>

Trenutni čl. 15. ZORS-a glasi:

„VI. POLITIČKE STRANKE

Članak 15.

(1) Prilikom utvrđivanja i predlaganja liste kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i za izbor članova u Europski parlament političke stranke i drugi ovlaštteni predlagatelji dužni su poštivati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona.

(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlaštteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su uvoditi posebne mjere na način da zastupljenost muškaraca i žena na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.“

Predlažem izmjenu st. 2. tako da glasi:

„(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlaštteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su **na svakoj listi osigurati zastupljenost žena i muškaraca od najmanje 40%** na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament. **(Brisati ostatak teksta!)** ~~ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.~~

(3) U slučaju da političke stranke i drugi ovlaštteni predlagatelji predaju listu koja nije sastavljena sukladno stavku 2. ovog članka, nadležno izborno povjerenstvo odredit će rok od 48 sati za ispravak liste. Liste koje ni nakon dodatnog roka ne budu sastavljene sukladno stavku 2. ovog članka, odbit će se.“

spolova. Isto tako, rokovi izbornih radnji predmet su uređenja svakog pojedinog izbornog zakona pa stoga rok od 48 sati za ispravak liste koji se predlaže definirati novim stavkom 3. u članku 15., osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjiv u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima. Nastavno na navedeno, nije prihvaćen prijedlog za brisanje cijelog članka 35. Zakona o ravnopravnosti spolova kojim su propisane novčane kazne za prekršaj za političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje.

Slijedom gore predloženih izmjena, nužno je **brisati cijeli čl. 35. ZORS-a**, koji sada glasi:

„Članak 35.

Političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji koji prilikom predlaganja lista kandidata/kinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i za članove u Europski parlament koji ne poštuju načelo ravnopravnosti spolova utvrđeno člankom 15. ovoga Zakona te ne vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 50.000,00 kuna za izbore za zastupnike u Hrvatski sabor i članova u Europski parlament, novčanom kaznom od 40.000,00 kuna za izbore za članove gradskih vijeća i županijskih skupština, odnosno novčanom kaznom od 20.000,00 kuna za izbore za članove općinskih vijeća.“

OBRAZLOŽENJE

Izmjene i dopune koje predlažem doprinose uklaňanju postojećih prepreka, ponajprije za žene, da na ravnopravnoj osnovi sudjeluju u izbornom procesu na svim razinama. U hrvatskom društvu još uvijek nije ostvarena puna, stvarna jednakost žena i muškaraca što uključuje i sferu političkog odlučivanja te bi ove izmjene i dopune osigurale ostvarivanje ustavne vrednote stvarne jednakosti spolova. Također, doprinijet će stvaranju okruženja u kojem će žene i muškarci moći jednako učinkovito utjecati na formiranje političkih odluka i tako izravno djelovati na kreiranje javnih politika i kvalitetu života svih građana.

Mnoga istraživanja i komparativne analize pokazuju da je sustav kvota s konkretnom sankcijom odbijanja lista jedini pokazao univerzalnu učinkovitost.

Također, sankcija odbijanja lista predstavlja pravedan i uravnotežen odgovor na kršenje obveze proklamirane zakonom jer novčane sankcije nisu pokazale svrhovitost niti su utjecale na političke stranke da poštuju propisani prag, što je vidljivo i u Republici Hrvatskoj. Praksa od 2003. pa do danas ukazuje na to da upozorenja Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, kritike organizacija civilnog društva, ali i međunarodne kritike nisu utjecale na političke stranke da poštuju načelo uravnotežene zastupljenosti propisano zakonom.

Ključno je istaknuti da je načelo rodne uravnoteženosti izbornih lista dio hrvatskog pravnog poretka od 2003., a prag od 40% podzastupljenog spola izričito je uveden

ZORS-om 2008., no zbog neučinkovitih sankcija mnogi su politički akteri uspješno izbjegavali zakonsku obvezu, a nadležne su se institucije uspješno sporile oko tumačenja zakona.

Upravo zato bi se ovim predloženim izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova izbjegli problemi nesuglasja s Ustavom RH. Naime, Odlukom i Rješenjem Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015), Ustavni sud RH je ukazao na tri suštinska problema u vezi s ranije usvojenim izmjenama i dopunama Zakona o izborima za Hrvatski sabor:

- 1) **automatsko odbijanje lista** kao ustavnopravno neprihvatljiva posljedica
- 2) **postojanje dvaju različitih sankcija** tj. uvođenje odbijanja lista u situacijama kada već postoji prekršajna (novčana) kazna predviđena čl. 35. ZORS-a
- 3) dodatno, Ustavni sud RH je upozorio na **različito definiranje podzastupljenosti u dva organska zakona** (ZORS-u i Zakonu o izboru zastupnika u Hrvatski sabor).

Ovim se izmjenama i dopunama automatski eliminira problem 3) jer se sada samim Zakonom o ravnopravnosti spolova definira što se točno smatra obvezom političkih stranaka i drugih ovlaštenih predlagatelja u smislu potrebne zastupljenosti oba spola na izbornim listama. To se definira Zakonom o ravnopravnosti spolova, a ne više suprotstavljenim izbornim zakonom. Uvođenjem jedinstvene sankcije za sve razine izbora (odbijanje liste), ali tek nakon dodatnog roka od 48h za otklanjanje nedostataka, sankcija prestaje biti automatska, sukladno zahtjevima sraza dvaju najviših načela ustavnog poretka: načela demokratskog višestranačkog sustava i načela ravnopravnosti spolova (uklanjanje problema 1)).

Istovremeno, briše se dosadašnja novčana sankcija iz čl. 35. budući da je uvedena nova, učinkovitija sankcija sukladna Ustavu RH, ali i dobroj praksi (sustav kvota s konkretnom sankcijom odbijanja lista – komparativne analize <http://www.quotaproject.org/aboutQuotas.cfm>) i time uklanja problem 2).

Izmjene i dopune ZORS-a obavezno moraju obuhvatiti brisanje zadnje rečenice čl. 15. st. 2. o tome da se ovi zahtjevi primjenjuju nakon tri izborna ciklusa. Ovi se zahtjevi moraju primijeniti odmah na sve izbore, no to nije ništa novo jer su svi relevantni izbori (počevši od prvih očekivanih izbora, tj. lokalnih izbora 2017.) doista treći izbori od trenutka donošenja Zakona o

<p>ravnopravnosti spolova 2008. i time ta rečenica postaje suvišna.</p>	
<p><u>Alka Starac</u></p> <p><u>Načelne primjedbe na predloženi nacrt</u></p> <p>1) obavezno uvođenje kvote od 40% 2) jasno definiranje sankcije za odbacivanje lista koje neće poštivati tu kvotu, uz dodatni rok od 48 sati za korekciju lista</p> <p><u>Primjedbe na pojedine članke nacrtu zakona, drugog propisa ili dijelove akta</u></p> <p>kompletno brisanje članka 35. ZORS-a koji definira novčane kazne</p>	<p>NE PRIHVAĆA SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Iznesene načelne primjedbe nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona. Isto tako, rokovi izbornih radnji predmet su uređenja svakog pojedinog izbornog zakona pa stoga rok od 48 sati za ispravak liste, osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjiv u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima. Nastavno na navedeno, nije prihvaćen prijedlog za brisanje cijelog članka 35. Zakona o ravnopravnosti spolova kojim su propisane novčane kazne za prekršaj za političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje.</i></p>
<p><u>Melita Mulić</u></p> <p><u>Načelne primjedbe na predloženi nacrt</u></p> <p>Budući da se pristupa izmjenama i dopunama ZORS-a, smatram da predložene izmjene trebaju obuhvatiti i usklađivanje s Odlukom ustavnoga suda RH br. U-1-1397/2015 od 24. 9. 2015. godine (NN 104/2015), a kako bi se izbjegle sve nejasnoće i jasno odredile sankcije za nepoštivanje kvote od 40% podzastupljenog spola na izbornim listama, neovisno o različitim izbornim institutima.</p> <p>Kako se približavaju izbori za tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave (svibanj 2017. godine), uvjeren sam da je nužno izmijeniti odredbe ZoRS-a kako bi se odredbe o zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama učinile jasnim i kako bi se konačno riješilo pitanje rodno uravnoteženije političke participacije.</p> <p><u>Primjedbe na pojedine članke nacrtu zakona, drugog propisa ili dijelove akta</u></p> <p>Predlažem izmjene i dopune članka 15. ZoRS-a te brisanje članak 35. ZoRS-a, kako slijedi:</p> <p>Trenutni čl. 15. ZORS-a glasi:</p> <p>„VI. POLITIČKE STRANKE</p> <p>Članak 15.</p> <p>(1) Prilikom utvrđivanja i predlaganja liste</p>	<p>NE PRIHVAĆA SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona, obzirom da se odnose na članke zakona koji se Nacrtom prijedloga ne mijenjaju. Predložene izmjene zahtijevaju usklađenu intervenciju u okviru odgovarajućih izbornih zakona i ne mogu se uređivati isključivo Zakonom o ravnopravnosti spolova. Isto tako, rokovi izbornih radnji predmet su uređenja svakog pojedinog izbornog zakona pa stoga rok od 48 sati za ispravak liste koji se predlaže definirati novim stavkom 3. u članku 15., osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjiv u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima. Nastavno na navedeno, nije prihvaćen prijedlog za brisanje cijelog članka 35. Zakona o ravnopravnosti spolova kojim su propisane novčane kazne za prekršaj za političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje.</i></p>

kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i za izbor članova u Europski parlament političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji dužni su poštivati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona.

(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su uvoditi posebne mjere na način da zastupljenost muškaraca i žena na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.“

Predlažem izmjenu st. 2. tako da glasi:

„(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su na svakoj listi osigurati zastupljenost žena i muškaraca od najmanje 40% na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament.

Predlažem i dodavanje novog stavka 3. tako da glasi:

(3) U slučaju da političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji predaju listu koja nije sastavljena sukladno stavku 2. ovog članka, nadležno izborno povjerenstvo odredit će rok od 48 sati za ispravak liste. Liste koje ni nakon dodatnog roka ne budu sastavljene sukladno stavku 2. ovog članka, odbit će se.“

Slijedom gore predloženih izmjena, nužno je **brisati cijeli čl. 35. ZORS-a**, koji sada glasi:

„Članak 35.

Političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji koji prilikom predlaganja lista kandidata/kinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i za članove u Europski parlament koji

ne poštuju načelo ravnopravnosti spolova utvrđeno člankom 15. ovoga Zakona te ne vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 50.000,00 kuna za izbore za zastupnike u Hrvatski sabor i članova u Europski parlament, novčanom kaznom od 40.000,00 kuna za izbore za članove gradskih vijeća i županijskih skupština, odnosno novčanom kaznom od 20.000,00 kuna za izbore za članove općinskih vijeća.“

OBRAZLOŽENJE

Izmjene i dopune koje predlažem doprinose uklanjanju postojećih prepreka, ponajprije za žene, da na ravnopravnoj osnovi sudjeluju u izbornom procesu na svim razinama. Ravnopravnost spolova ustavna je vrednota u Republici Hrvatskoj te je zakonodavcu dužnost poštivati Ustav RH a ove zakonske izmjene vodile bi ka stvaranju uvjeta u kojima će žene i muškarci, s ravnopravnijih pozicija, biti u mogućnosti utjecati na formiranje političkih odluka koje se održavaju na živote građanki i građana.

Mnoga istraživanja i komparativne analize pokazuju da je sustav kvota s konkretnom sankcijom odbijanja lista jedini pokazao učinkovitost.

Ključno je istaknuti da je načelo rodne uravnoteženosti izbornih lista dio hrvatskog pravnog poretka od 2003., a prag od 40% podzastupljenog spola izričito je uveden ZORS-om 2008., no zbog neučinkovitih sankcija odnosno različitih pravnih tumačenja, u Republici Hrvatskoj još nikad nitko nije sankcioniran zbog nepoštivanja članka 35. ZORS-a, a razvidno je da je politička participacija žena na svim razinama, posebno lokalnoj i nacionalnoj vrlo niska i daleko ispod proklamiranih 40%.

Kako bi se uvela učinkovita sankcija za nepoštivanje kvote za podzastupljeni spol, ali i postupilo u skladu s Odlukom Ustavnog suda RH čime bi se izbjegli problemi nesuglasja s različitim zakonima (kao što je Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor), izmjene i dopune Zakona o ravnopravnosti spolova na način na koji predlažem su nužne. Podsjećam na Odluku i Rješenje Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015), kojom je Ustavni sud RH je ukazao na tri suštinska problema u vezi s ranije usvojenim izmjenama i dopunama Zakona o izborima za Hrvatski sabor:

- 1) **automatsko odbijanje lista** kao ustavnopravno neprihvatljiva posljedica

<p>2) postojanje dvaju različitih sankcija tj. uvođenje odbijanja lista u situacijama kada već postoji prekršajna (novčana) kazna predviđena čl. 35. ZORS-a</p> <p>3) dodatno, Ustavni sud RH je upozorio na različito definiranje podzastupljenosti u dva organska zakona (ZORS-u i Zakonu o izboru zastupnika u Hrvatski sabor).</p> <p>Ovim se izmjenama i dopunama automatski eliminira problem 3) jer se sada samim Zakonom o ravnopravnosti spolova definira što se točno smatra obvezom političkih stranaka i drugih ovlaštenih predlagatelja u smislu potrebne zastupljenosti oba spola na izbornim listama. To se definira Zakonom o ravnopravnosti spolova, a ne izbornim zakonom. Uvođenjem jedinstvene sankcije odbijanja listi za sve izborne institute –lokalne, parlamentarne, europske, ali tek nakon dodatnog roka od 48h za otklanjanje nedostataka, sankcija prestaje biti automatska, sukladno zahtjevima sruza dvaju najviših načela ustavnog poretka: načela demokratskog višestranačkog sustava i načela ravnopravnosti spolova (uklanjanje problema 1)).</p> <p>Brisanjem dosadašnje novčane sankcije iz čl. 35. i uvođenjem nove, učinkovitije uklanja se problem 2), jer se predložena univerzalno pokazala učinkovitijom, ali što je i važnije u skladu je s Ustavom RH.</p> <p>Izmjene i dopune ZORS-a obavezno moraju obuhvatiti brisanje zadnje rečenice čl. 15. st. 2. o tome da se ovi zahtjevi primjenjuju nakon tri izborna ciklusa. Ovi se zahtjevi moraju primijeniti odmah na sve izbore, no to nije ništa novo jer su svi relevantni izbori (počevši od prvih očekivanih izbora, tj. lokalnih izbora 2017.) doista treći izbori od trenutka donošenja Zakona o ravnopravnosti spolova 2008. i time ta rečenica postaje suvišna.</p>	
<p><u>Ana Komparić Devčić</u></p> <p><u>Načelne primjedbe na predloženi nacrt</u></p> <p>Kako se pristupa izmjenama i dopunama ZORS-a, smatram izuzetno opravdanim izmjenama ZORS-a vrlo jasno definirati mjere koje bi učinkovito osigurale zakonom garantiranu zastupljenost žena na kandidacijskim listama (najmanje 40%). Te bi mjere bile u skladu s Odlukom Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015).</p> <p>Naime, posljednjih nekoliko mjeseci jasno je da</p>	<p>NE PRIHVATA SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona. Vezano uz primjedbu o upućivanju zakona u zakonsku proceduru po žurnom postupku napominjemo da Nacrt prijedloga zakona predviđa usklađivanje sa važećim dokumentima Europske unije, odnosno prilagođavanje odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova sa zahtjevima iz Direktive 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o</i></p>

<p>nadležne institucije ne tumače zakone na identičan način. Naime, zbog različitog tumačenja Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, kao i Zakona o ravnopravnosti spolova od strane nadležnih institucija, DORH-a i Ustavnog suda, još uvijek nije jasno hoće li političke stranke koje nisu istaknule 40% podzastupljenog spola na svojim kandidacijskim listama na posljednjim parlamentarnim izborima snositi zakonski regulirane sankcije.</p> <p>U svibnju mjesecu 2017. godine održat će se izbori za predstavnička tijela lokalne i regionalne samouprave (općine, gradovi i županije). Izmjene i dopune koje predlažem odnosile bi se na sve izborne liste. Ovim bi se izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova riješilo konačno pitanje rodno uravnotežene političke participacije te predlažem izmjene i dopune čl. 15. i potpuno brisanje čl. 35.</p> <p>Jedna od mojih načelnih primjedbi, inače, je da nikako nije uputno po hitnom postupku mijenjati zakone, pogotovo ako se radi o jednom organskom zakonu, a ZORS to svakako jest. Ovim zakonom, naime, uređuju se temeljna ljudska prava, temeljne ustavne vrijednosti na kojima počiva naše društvo i bilo bi dobro da u tim raspravama sudjeluje najšira javnost, na sveobuhvatan, a ne ovako parcijalan način.</p>	<p><i>provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada.</i></p>
<p><u>Ana Komparić Devčić</u></p> <p><u>Primjedbe na pojedine članke nacrtu zakona, drugog propisa ili dijelove akta</u></p> <p>Trenutni čl. 15. ZORS-a glasi:</p> <p>„VI. POLITIČKE STRANKE</p> <p>Članak 15.</p> <p>(1) Prilikom utvrđivanja i predlaganja liste kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i za izbor članova u Europski parlament političke stranke i drugi ovlaštteni predlagatelji dužni su poštivati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona.</p> <p>(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlaštteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su uvoditi posebne mjere na način da zastupljenost muškaraca i žena na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola</p>	<p>NE PRIHVACA SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona, obzirom da se odnose na članke zakona koji se Nacrtom prijedloga ne mijenjaju. Predložene izmjene zahtijevaju usklađenu intervenciju u okviru odgovarajućih izbornih zakona i ne mogu se uređivati isključivo Zakonom o ravnopravnosti spolova.. Isto tako, rokovi izbornih radnji predmet su uređenja svakog pojedinog izbornog zakona pa stoga rok od 48 sati za ispravak liste koji se predlaže definirati novim stavkom 3. u članku 15., osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjiv u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima. Nastavno na navedeno, nije prihvaćen prijedlog za brisanje cijelog članka 35. Zakona o ravnopravnosti spolova kojim su propisane novčane kazne za prekršaj za političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje.</i></p>

mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.“

Predlažem izmjenu st. 2. tako da glasi:

„(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su osigurati zastupljenost od najmanje 40% pripadnika svakog spola na svim listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament.

kao i novi stavak 3. tako da glasi:ao i novi stavak 3. tako lasi:

(3) U slučaju da političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji predaju listu koja nije sastavljena sukladno stavku 2. ovog članka, nadležno izborno povjerenstvo odredit će rok od 48 sati za ispravak liste. Liste koje ni nakon dodatnog roka ne budu sastavljene sukladno stavku 2. ovog članka, odbit će se.“

Slijedom gore predloženih izmjena, nužno je brisati cijeli čl. 35. ZORS-a, koji sada glasi:

„Članak 35.

Političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji koji prilikom predlaganja lista kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i za članove u Europski parlament koji ne poštuju načelo ravnopravnosti spolova utvrđeno člankom 15. ovoga Zakona te ne vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 50.000,00 kuna za izbore za zastupnike u Hrvatski sabor i članova u Europski parlament, novčanom kaznom od 40.000,00 kuna za izbore za članove gradskih vijeća i županijskih skupština, odnosno novčanom kaznom od 20.000,00 kuna za izbore za članove općinskih vijeća.“

OBRAZLOŽENJE

Izmjene i dopune koje predlažem imaju za cilj ukloniti postojeće prepreke za jednake šanse za žene i muškarce da na jednakim osnovama sudjeluju u izbornim procesima i natjecanjima za zastupnička mjesta, od općinskih/gradskih vijeća i županijskih skupština pa sve do Hrvatskog sabora i Europskog parlamenta. To je svakako i značajan doprinos ostvarenju jedne od najviših vrednota Ustava RH, ravnopravnosti spolova. Mislim da je konačno vrijeme da se i ženama, na jednak

način kao i muškarcima, omogući formiranje i donošenje političkih odluka jer posljedice tih odluka svakako osjećaju i žene i muškarci. Žene naprosto ne mogu više ne smiju biti isključeni dio društva kada je u pitanju mogućnost donošenja odluka na svim razinama.

Različita istraživanja i analize pokazale su i pokazuju da se upravo predloženi sustav – sustav kvota s konkretnom sankcijom odbijanja listi – pokazao kao jedini stvarno učinkovit. <http://www.quotaproject.org/aboutQuotas.cfm>

Načelo rodne uravnoteženosti izbornih lista dio su hrvatskog pravnog poretka od 2003., a prag od 40% uveden je u ZORS 2008.godine. No, od 2003. pa sve do danas praksa ukazuje na to da niti silna upozorenja pravobraniteljice, kritike organizacija civilnog društva, ali i međunarodne kritike nisu utjecale na političke stranke da poštuju načelo uravnotežene zastupljenosti spolova propisano zakonom. Jedino što smo uspjeli, to je da politički akteri uspješno svih proteklih godina izbjegavaju zakonsku obvezu, a nadležne institucije različito tumače zakonske odredbe!

Smatram da bi se upravo ovakvim predloženim izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova izbjegli problemi nesuglasja s Ustavom RH. Naime, Odlukom i Rješenjem Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015), Ustavni sud RH je ukazao na tri suštinska problema u vezi s ranije usvojenim izmjenama i dopunama Zakona o izborima za Hrvatski sabor:

- 1) **automatsko odbijanje lista** kao ustavnopravno neprihvatljiva posljedica
- 2) **postojanje dvaju različitih sankcija** tj. uvođenje odbijanja lista u situacijama kada već postoji prekršajna (novčana) kazna predviđena čl. 35. ZORS-a
- 3) dodatno, Ustavni sud RH je upozorio na **različito definiranje podzastupljenosti u dva organska zakona** (ZORS-u i Zakonu o izboru zastupnika u Hrvatski sabor).

Predloženim izmjenama i dopunama eliminira se **problem 3)** jer se sada samim Zakonom o ravnopravnosti spolova definira što se točno smatra obvezom političkih stranaka i drugih ovlaštenih predlagatelja u smislu potrebne zastupljenosti oba spola na izbornim listama. To se definira Zakonom o ravnopravnosti spolova. Uvođenjem jedinstvene sankcije za sve razine izbora (odbijanje liste), ali tek nakon dodatnog roka od 48h za otklanjanje nedostataka, sankcija prestaje biti automatska, sukladno zahtjevima sraza dvaju najviših načela ustavnog poretka: načela demokratskog višestranačkog sustava i načela

<p>ravnopravnosti spolova (problem 1).</p> <p>Briše se dosadašnja novčana sankcija iz čl. 35. budući da je uvedena nova, učinkovitija sankcija sukladna Ustavu RH, ali i dobroj praksi - sustav kvota s konkretnom sankcijom odbijanja lista i time uklanja problem 2).</p> <p>U svakom slučaju, izmjene i dopune ZORS-a obavezno moraju obuhvatiti brisanje zadnje rečenice čl. 15. st. 2. o tome da se ovi zahtjevi primjenjuju nakon tri izborna ciklusa. Ovi se zahtjevi moraju primijeniti odmah na sve izbore, no to nije ništa novo jer su svi relevantni izbori (počevši od prvih očekivanih izbora, tj. lokalnih izbora 2017.) doista treći izbori od trenutka donošenja Zakona o ravnopravnosti spolova 2008. i time ta rečenica postaje suvišna. Uvođenjem nove sankcije zbog nepoštivanja 40% zastupljenosti oba spola na stranačkim listama (odbijanje lista), a zadržavanjem te rečenice moglo bi doći do krivog tumačenja, tj. tumačenja da se ova nova sankcija primjenjuje tek na treći izborni ciklus od njenog uvođenja (tzv. „resetiranje“ početka roka na 2016.), čime bi sve krenulo ispočetka, a što je neprihvatljivo.</p>	
<p><u>Gordana Sobol, saborska zastupnica</u></p> <p><u>Načelne primjedbe na predloženi nacrt</u></p> <p>Kako se pristupa izmjenama i dopunama ZORS-a, smatram izuzetno opravdanim izmjenama ZORS-a vrlo jasno definirati mjere koje bi učinkovito osigurale zakonom garantiranu zastupljenost žena na kandidacijskim listama (najmanje 40%). Te bi mjere bile u skladu s Odlukom Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015).</p> <p>Naime, posljednjih nekoliko mjeseci jasno je da nadležne institucije ne tumače zakone na identičan način. Naime, zbog različitog tumačenja Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, kao i Zakona o ravnopravnosti spolova od strane nadležnih institucija, DORH-a i Ustavnog suda, još uvijek nije jasno hoće li političke stranke koje nisu istaknule 40% podzastupljenog spola na svojim kandidacijskim listama na posljednjim parlamentarnim izborima snositi zakonski regulirane sankcije.</p> <p>U svibnju mjesecu 2017. godine održat će se izbori za predstavnička tijela lokalne i regionalne samouprave (općine, gradovi i županije). Izmjene i dopune koje predlažem odnosile bi se na sve izborne liste. Ovim bi se izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova riješilo konačno pitanje rodno uravnotežene političke participacije te predlažem izmjene i dopune čl.</p>	<p>NE PRIHVATLJIVO SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona. Vezano uz primjedbu o upućivanju zakona u zakonsku proceduru po žurnom postupku napominjemo da Nacrt prijedloga zakona predviđa usklađivanje sa važećim dokumentima Europske unije, odnosno prilagođavanje odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova sa zahtjevima iz Direktive 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada.</i></p>

<p>15. i potpuno brisanje čl. 35.</p> <p>Jedna od mojih načelnih primjedbi, inače, je da nikako nije uputno po hitnom postupku mijenjati zakone, pogotovo ako se radi o jednom organskom zakonu, a ZORS to svakako jest. Ovim zakonom, naime, uređuju se temeljna ljudska prava, temeljne ustavne vrijednosti na kojima počiva naše društvo i bilo bi dobro da u tim raspravama sudjeluje najšira javnost, na sveobuhvatan, a ne ovako parcijalan način.</p>	
<p><u>Gordana Sobol, saborska zastupnica</u></p> <p><u>Primjedbe na pojedine članke nacrtu zakona, drugog propisa ili dijelove akta</u></p> <p>Trenutni čl. 15. ZORS-a glasi:</p> <p>„VI. POLITIČKE STRANKE</p> <p>Članak 15.</p> <p>(1) Prilikom utvrđivanja i predlaganja liste kandidata/kinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i za izbor članova u Europski parlament političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji dužni su poštivati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona.</p> <p>(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su uvoditi posebne mjere na način da zastupljenost muškaraca i žena na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.“</p> <p>Predlažem izmjenu st. 2. tako da glasi:</p> <p>„(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su osigurati zastupljenost od najmanje 40% pripadnika svakog spola na svim listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament.</p> <p>kao i novi stavak 3. tako da glasi:ao i novi stavak 3.</p>	<p>NE PRIHVACA SE</p> <p>Obrazloženje: Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona, obzirom da se odnose na članke zakona koji se Nacrtom prijedloga ne mijenjaju. Predložene izmjene zahtijevaju usklađenu intervenciju u okviru odgovarajućih izbornih zakona i ne mogu se uređivati isključivo Zakonom o ravnopravnosti spolova. Isto tako, rokovi izbornih radnji predmet su uređenja svakog pojedinog izbornog zakona pa stoga rok od 48 sati za ispravak liste koji se predlaže definirati novim stavkom 3. u članku 15., osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjiv u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima. Nastavno na navedeno, nije prihvaćen prijedlog za brisanje cijelog članka 35. Zakona o ravnopravnosti spolova kojim su propisane novčane kazne za prekršaj za političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje.</p>

tako lasi:

(3) U slučaju da političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji predaju listu koja nije sastavljena sukladno stavku 2. ovog članka, nadležno izborno povjerenstvo odredit će rok od 48 sati za ispravak liste. Liste koje ni nakon dodatnog roka ne budu sastavljene sukladno stavku 2. ovog članka, odbit će se.“

Slijedom gore predloženih izmjena, nužno je brisati cijeli čl. 35. ZORS-a, koji sada glasi:

„Članak 35.

Političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji koji prilikom predlaganja lista kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i za članove u Europski parlament koji ne poštuju načelo ravnopravnosti spolova utvrđeno člankom 15. ovoga Zakona te ne vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 50.000,00 kuna za izbore za zastupnike u Hrvatski sabor i članova u Europski parlament, novčanom kaznom od 40.000,00 kuna za izbore za članove gradskih vijeća i županijskih skupština, odnosno novčanom kaznom od 20.000,00 kuna za izbore za članove općinskih vijeća.“

OBRAZLOŽENJE

Izmjene i dopune koje predlažem imaju za cilj ukloniti postojeće prepreke za jednake šanse za žene i muškarce da na jednakim osnovama sudjeluju u izbornim procesima i natjecanjima za zastupnička mjesta, od općinskih/gradskih vijeća i županijskih skupština pa sve do Hrvatskog sabora i Europskog parlamenta. To je svakako i značajan doprinos ostvarenju jedne od najviših vrednota Ustava RH, ravnopravnosti spolova. Mislim da je konačno vrijeme da se i ženama, na jednak način kao i muškarcima, omogući formiranje i donošenje političkih odluka jer posljedice tih odluka svakako osjećaju i žene i muškarci. Žene naprosto ne mogu više ne smiju biti isključeni dio društva kada je u pitanju mogućnost donošenja odluka na svim razinama.

Različita istraživanja i analize pokazale su i pokazuju da se upravo predloženi sustav – sustav kvota s konkretnom sankcijom odbijanja listi – pokazao kao jedini stvarno učinkovit <http://www.quotaproject.org/aboutQuotas.cfm>

Načelo rodne uravnoteženosti izbornih lista dio su hrvatskog pravnog poretka od 2003., a prag od 40%

uveden je u ZORS 2008.godine. No, od 2003. pa sve do danas praksa ukazuje na to da niti silna upozorenja pravobraniteljice, kritike organizacija civilnog društva, ali i međunarodne kritike nisu utjecale na političke stranke da poštuju načelo uravnotežene zastupljenosti spolova propisano zakonom. Jedino što smo uspjeli, to je da politički akteri uspješno svih proteklih godina izbjegavaju zakonsku obvezu, a nadležne institucije različito tumače zakonske odredbe!

Smatram da bi se upravo ovakvim predloženim izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova izbjegli problemi nesuglasja s Ustavom RH. Naime, Odlukom i Rješenjem Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015), Ustavni sud RH je ukazao na tri suštinska problema u vezi s ranije usvojenim izmjenama i dopunama Zakona o izborima za Hrvatski sabor:

- 1) **automatsko odbijanje lista** kao ustavnopravno neprihvatljiva posljedica
- 2) **postojanje dvaju različitih sankcija** tj. uvođenje odbijanja lista u situacijama kada već postoji prekršajna (novčana) kazna predviđena čl. 35. ZORS-a
- 3) dodatno, Ustavni sud RH je upozorio na **različito definiranje podzastupljenosti u dva organska zakona** (ZORS-u i Zakonu o izboru zastupnika u Hrvatski sabor).

Predloženim izmjenama i dopunama eliminira se **problem 3)** jer se sada samim Zakonom o ravnopravnosti spolova definira što se točno smatra obvezom političkih stranaka i drugih ovlaštenih predlagatelja u smislu potrebne zastupljenosti oba spola na izbornim listama. To se definira Zakonom o ravnopravnosti spolova. Uvođenjem jedinstvene sankcije za sve razine izbora (odbijanje liste), ali tek nakon dodatnog roka od 48h za otklanjanje nedostataka, sankcija prestaje biti automatska, sukladno zahtjevima sraza dvaju najviših načela ustavnog poretka: načela demokratskog višestranačkog sustava i načela ravnopravnosti spolova (**problem 1**).

Briše se dosadašnja novčana sankcija iz čl. 35. budući da je uvedena nova, učinkovitija sankcija sukladna Ustavu RH, ali i dobroj praksi - sustav kvota s konkretnom sankcijom odbijanja lista i time uklanja **problem 2**).

U svakom slučaju, izmjene i dopune ZORS-a obavezno moraju obuhvatiti brisanje zadnje rečenice čl. 15. st. 2. o tome da se ovi zahtjevi primjenjuju nakon tri izborna ciklusa. **Ovi se zahtjevi moraju primijeniti odmah na sve izbore**, no to nije

<p>ništa novo jer su svi relevantni izbori (počevši od prvih očekivanih izbora, tj. lokalnih izbora 2017.) doista treći izbori od trenutka donošenja Zakona o ravnopravnosti spolova 2008. i time ta rečenica postaje suvišna. Uvođenjem nove sankcije zbog nepoštivanja 40% zastupljenosti oba spola na stranačkim listama (odbijanje lista), a zadržavanjem te rečenice moglo bi doći do krivog tumačenja, tj. tumačenja da se ova nova sankcija primjenjuje tek na treći izborni ciklus od njenog uvođenja (tzv. „resetiranje“ početka roka na 2016.), čime bi sve krenulo ispočetka, a što je neprihvatljivo.</p>	
<p><u>Vlasta Šimek</u></p> <p><u>Načelne primjedbe na predloženi nacrt</u></p> <p>S obzirom na činjenicu da se pristupa izmjenama i dopunama ZORS-a, smatram opravdanim i potrebnim definirati mjere koje bi konačno osigurale učinkovitu zastupljenost žena na kandidacijskim listama (najmanje 40%). Te bi mjere bile u skladu s Odlukom Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015).</p> <p>Izrazito je važno da te mjere budu uklopljene kroz ove izmjene i dopune Zakona o ravnopravnosti spolova jer je posljednjih nekoliko mjeseci razvidno da nadležne institucije ne tumače zakone na identičan način. Naime, zbog nesnalaženja oko tumačenja Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, kao i Zakona o ravnopravnosti spolova od strane nadležnih institucija, još uvijek nije jasno hoće li političke stranke koje nisu istaknule 40% podzastupljenog spola na svojim kandidacijskim listama na posljednjim parlamentarnim izborima snositi zakonski regulirane sankcije.</p> <p>Kako se približavaju lokalni izbori 2017., konkretne izmjene i dopune koje predlažem u nastavku odnosile bi se na sve izborne liste te bi time obuhvatile i lokalne izbore za predstavnička tijela. Ovim bi se izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova riješilo supstancijalno pitanje rodno uravnotežene političke participacije te predlažem izmjene i dopune čl. 15. i potpuno brisanje čl. 35.</p> <p><u>Primjedbe na pojedine članke nacrtu zakona, drugog propisa ili dijelove akta</u></p> <p>Trenutni čl. 15. ZORS-a glasi:</p> <p>„VI. POLITIČKE STRANKE</p> <p>Članak 15.</p> <p>Predlažem izmjenu st. 2. tako da glasi:</p> <p>„(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke</p>	<p>NE PRIHVAĆA SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona, obzirom da se odnose na članke zakona koji se Nacrtom prijedloga ne mijenjaju. Predložene izmjene zahtijevaju usklađenu intervenciju u okviru odgovarajućih izbornih zakona i ne mogu se uređivati isključivo Zakonom o ravnopravnosti spolova. Isto tako, rokovi izbornih radnji predmet su uređenja svakog pojedinog izbornog zakona pa stoga rok od 48 sati za ispravak liste koji se predlaže definirati novim stavkom 3. u članku 15., osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjiv u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima. Nastavno na navedeno, nije prihvaćen prijedlog za brisanje cijelog članka 35. Zakona o ravnopravnosti spolova kojim su propisane novčane kazne za prekršaj za političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje.</i></p>

stranke i drugi ovlaštene predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su osigurati zastupljenost od najmanje 40% pripadnika svakog spola na svim listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament. (Brisati ostatak teksta!) ne bude ~~osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.~~

(3) U slučaju da političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji predaju listu koja nije sastavljena sukladno stavku 2. ovog članka, nadležno izborno povjerenstvo odredit će rok od 48 sati za ispravak liste. Liste koje ni nakon dodatnog roka ne budu sastavljene sukladno stavku 2. ovog članka, odbit će se.“

Slijedom gore predloženih izmjena, nužno je **brisati cijeli čl. 35. ZORS-a**

OBRAZLOŽENJE

Izmjene i dopune koje predlažem doprinose uklanjanju postojećih prepreka jednakosti prilika za žene i muškarce da na stvarno jednakim osnovama sudjeluju u izbornim procesima i natjecanjima za zastupnička mjesta, od općinskih/gradskih vijeća i županijskih skupština pa sve do Hrvatskog sabora i Europskog parlamenta. U hrvatskom društvu još uvijek nije ostvarena puna, stvarna jednakost žena i muškaraca što uključuje i sferu političkog odlučivanja te bi ove izmjene i dopune osigurale ostvarivanje ustavne vrednote stvarne jednakosti spolova..

Ključno je istaknuti da je načelo rodne uravnoteženosti izbornih lista dio hrvatskog pravnog poretka od 2003., a prag od 40% podzastupljenog spola izričito je uveden ZORS-om 2008., no zbog neučinkovitih sankcija mnogi su politički akteri uspješno izbjegavali zakonsku obvezu.

Upravo zato bi se ovim predloženim izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova izbjegli problemi nesuglasja s Ustavom RH. Naime, Odlukom i Rješenjem Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015), Ustavni sud RH je ukazao na tri suštinska problema u vezi s ranije usvojenim izmjenama i dopunama Zakona o izborima za Hrvatski sabor:

- 4) **automatsko odbijanje lista** kao ustavnopravno neprihvatljiva posljedica
- 5) **postojanje dvaju različitih sankcija** tj.

<p>uvođenje odbijanja lista u situacijama kada već postoji prekršajna (novčana) kazna predviđena čl. 35. ZORS-a</p> <p>6) dodatno, Ustavni sud RH je upozorio na različito definiranje podzastupljenosti u dva organska zakona (ZORS-u i Zakonu o izboru zastupnika u Hrvatski sabor).</p> <p>Ovim se izmjenama i dopunama automatski eliminira problem 3) jer se sada samim Zakonom o ravnopravnosti spolova definira što se točno smatra obvezom političkih stranaka i drugih ovlaštenih predlagatelja u smislu potrebne zastupljenosti oba spola na izbornim listama. To se definira Zakonom o ravnopravnosti spolova, a ne više suprotstavljenim izbornim zakonom. Uvođenjem jedinstvene sankcije za sve razine izbora (odbijanje liste), ali tek nakon dodatnog roka od 48h za otklanjanje nedostataka, sankcija prestaje biti automatska, sukladno zahtjevima sraza dvaju najviših načela ustavnog poretka: načela demokratskog višestranačkog sustava i načela ravnopravnosti spolova (uklanjanje problema 1)).</p> <p>Istovremeno, briše se dosadašnja novčana sankcija iz čl. 35. budući da je uvedena nova, učinkovitija sankcija sukladna Ustavu RH.</p> <p>Izmjene i dopune ZORS-a obavezno moraju obuhvatiti brisanje zadnje rečenice čl. 15. st. 2. o tome da se ovi zahtjevi primjenjuju nakon tri izborna ciklusa. Ovi se zahtjevi moraju primijeniti odmah na sve izbore, no to nije ništa novo jer su svi relevantni izbori (počevši od prvih očekivanih izbora, tj. lokalnih izbora 2017.) doista treći izbori od trenutka donošenja Zakona o ravnopravnosti spolova 2008. i time ta rečenica postaje suvišna. Uvođenjem nove sankcije zbog nepoštivanja 40% zastupljenosti oba spola na stranačkim listama (odbijanje lista), a zadržavanjem te rečenice moglo bi doći do krivog tumačenja, tj. tumačenja da se ova nova sankcija primjenjuje tek na treći izborni ciklus od njenog uvođenja (tzv. „resetiranje“ početka roka na 2016.), čime bi sve krenulo ispočetka, a što je neprihvatljivo.</p>	
<p><u>Hrvatska udruga žena u pravnoj profesiji (Tarja Krehić, predsjednica udruge, Vanja Joka Brkljačić, predsjednica Odbora za legislativu, Andrijana Kalić Boroje, članica udruge)</u></p> <p>Prijedlog za izmjenu čl. 15. st. 2. Zakona o ravnopravnosti spolova</p> <p>Ministarstvo socijalne politike i mladih pokrenulo je</p>	<p>NE PRIHVATA SE Obrazloženje: Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona.</p>

savjetovanje sa zainteresiranom javnošću povodom izrade nacrtu Zakona o izmjenama Zakona o ravnopravnosti spolova s Konačnim prijedlogom zakona u razdoblju od 23. veljače do 23. ožujka 2016. godine.

Hrvatska udruga žena u pravnoj profesiji osnovana je s ciljem povezivanja i zajedničkog djelovanja žena – profesionalnih pravica te okuplja velik broj članica koje dolaze iz odvjetništva, sudstva, korporativnog sektora i pravne znanosti. Jedna od glavnih djelatnosti udruge upravo je angažman na postizanju ravnopravnog sudjelovanja žena i muškaraca u tijelima zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti kao i povećanje podzastupljenog spola kako u političkom tako i gospodarskom životu.

Poznata je činjenica da u tijelima zakonodavne i izvršne vlasti upravo žene predstavljaju podzastupljen spol te da unatoč mjerama predviđenim dosadašnjim Zakonom o ravnopravnosti spolova kao i drugim zakonski propisima, poput Zakona o izboru zastupnika u Hrvatski sabor, povećanje zastupljenosti žena u tim tijelima nije postignuto.

Štoviše njihova je zastupljenost u Hrvatskom saboru, ako usporedimo njegov sastav s obzirom na spol u posljednja dva mandata, smanjen.

Udruga smatra kako su tome, pored drugih društvenih čimbenika, doprinijele i nejasne odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova kojima se propisuju posebne mjere za povećanje podzastupljenog spola. Osobito je sporna i nejasna odredba čl. 15. st. 2. Zakona o ravnopravnosti spolova, koja i prema sadašnjem nacrtu Zakona o izmjenama Zakona o ravnopravnosti spolova ostaje neizmijenjena, a koja glasi:

2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su uvoditi posebne mjere na način da zastupljenost muškaraca i žena na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Nepreciznost i nejasnost ove odredbe dovela je do njezinih različitih tumačenja i suprotstavljenih stajališta pa čak i do prijepora između relevantnih državnih institucija kao što je aktualni prijepor između Državnog

odvjetništva Republike Hrvatske i Ustavnog suda.

S obzirom na tumačenje prema kojem obveza političkih stranaka i drugih predlagatelja da na svoje izborne liste stave najmanje 40% podzastupljenog spola nastupa tek prigodom trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu zakona, političke stranke do sada nisu prilikom pojedinih izbora smatrale obveznim poštivati kvotu koju uspostavlja čl. 15. st. 2. Zakona o ravnopravnosti spolova.

Udruga smatra kako naprijed navedeno tumačenje trpi opravdane kritike te prema pravnom stajalištu udruge obveza poštivanja kvote od 40% zastupljenosti nije bila odgođena posljednjom rečenicom toga članka, već je posljednja rečenica uspostavljala dodatnu obvezu da se povećanje podzastupljenog spola prigodom trećih redovitih izbora treba postići do razine ukupnog sudjelovanja u stanovništvu RH.

U svakom slučaju, neovisno koje tumačenje prihvatili, temeljem sada važeće zakonske odredbe političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji na sljedećim lokalnim izborima za članove predstavničkih tijela kao i zastupnika u Hrvatski sabor biti će dužne poštovati rodnu kvotu utvrđenu čl. 15. st. 2. budući su od dana stupanja na snagu ovog zakona već dva puta održani redoviti izbori za Hrvatski sabor i lokalni izbori. No u odnosu na izbore za Europski parlament, ukoliko bi i dalje prevladavalo gornje tumačenje, ta bi obveza nastupala tek prigodom izbora koji bi se trebali održati 2024. godine. Naime izbori za Europski parlament održani 2013. godine bili su ad hoc izbori jer je te godine Republika Hrvatska postala članicom EU. Tek 2014. godine održani su prvi redoviti izbori što znači da će se treći redoviti izbor za Europski parlament održati tek 2024. godine.

Udruga smatra kako je već postojeće tumačenje o odgodi primjene ove obveze bilo prilično ekstenzivno i suprotno duhu i ciljevima Zakona o ravnopravnosti spolova. Međutim, situacija u kojoj bi politički subjekti ovu važnu mjeru morali primjenjivati prigodom sljedećih izbora za Hrvatski sabor kao i lokalnih izbora, dok bi njena primjena za izbore u Europski parlament bila odgođena još sljedećih osam godina gotovo je apsurdna.

Slijedom svega navedenog udruga smatra kako osam godina od dana stupanja na snagu i primjene Zakona o ravnopravnosti spolova ne postoji niti jedan opravdan i društveno prihvatljiv razlog da primjena posebne mjere utvrđene čl. 15. st. 2. u odnosu na izbore za Europski parlament bude odgođena, osobito što se ona i u trenutno važećem tekstu primjenjuje na predstojeće

<p>lokalne izbore i sljedeće izbore za Hrvatski sabor.</p> <p>Stoga se predlaže u nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama Zakona o ravnopravnosti spolova brisati zadnju rečenicu čl. 15. st. 2. zakona tako da on glasi:</p> <p><i>2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su uvoditi posebne mjere na način da zastupljenost muškaraca i žena na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona.</i></p>	
<p><u>Sandra Krpan, saborska zastupnica</u></p> <p><u>Načelne primjedbe na predloženi nacrt</u></p> <p>Kako se pristupa izmjenama i dopunama ZORS-a, smatram izuzetno opravdanim izmjenama ZORS-a vrlo jasno definirati mjere koje bi učinkovito osigurale zakonom garantiranu zastupljenost žena na kandidacijskim listama (najmanje 40%). Te bi mjere bile u skladu s Odlukom Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015).</p> <p>Naime, posljednjih nekoliko mjeseci jasno je da nadležne institucije ne tumače zakone na identičan način. Naime, zbog različitog tumačenja Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, kao i Zakona o ravnopravnosti spolova od strane nadležnih institucija, DORH-a i Ustavnog suda, još uvijek nije jasno hoće li političke stranke koje nisu istaknule 40% podzastupljenog spola na svojim kandidacijskim listama na posljednjim parlamentarnim izborima snositi zakonski regulirane sankcije.</p> <p>U svibnju mjesecu 2017. godine održat će se izbori za predstavnička tijela lokalne i regionalne samouprave (općine, gradovi i županije). Izmjene i dopune koje predlažem odnosile bi se na sve izborne liste. Ovim bi se izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova riješilo konačno pitanje rodno uravnotežene političke participacije te predlažem izmjene i dopune čl. 15. i potpuno brisanje čl. 35.</p> <p>Jedna od mojih načelnih primjedbi, inače, je da nikako nije uputno po hitnom postupku mijenjati zakone, pogotovo ako se radi o jednom organskom zakonu, a ZORS to svakako jest. Ovim zakonom, naime, uređuju se temeljna ljudska prava, temeljne ustavne vrijednosti na kojima počiva naše društvo i bilo bi dobro da u tim raspravama sudjeluje najšira javnost, na sveobuhvatan, a ne ovako parcijalan način.</p>	<p>NE PRIHVAĆA SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona. Vezano uz primjedbu o upućivanju zakona u zakonsku proceduru po žurnom postupku napominjemo da Nacrt prijedloga zakona predviđa usklađivanje sa važećim dokumentima Europske unije, odnosno prilagođavanje odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova sa zahtjevima iz Direktive 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada.</i></p>

Sandra Krpan, saborska zastupnica

Primjedbe na pojedine članke nacрта zakona, drugog propisa ili dijelove akta

Trenutni čl. 15. ZORS-a glasi:

„VI. POLITIČKE STRANKE

Članak 15.

(1) Prilikom utvrđivanja i predlaganja liste kandidata/kinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i za izbor članova u Europski parlament političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji dužni su poštovati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona.

(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su uvoditi posebne mjere na način da zastupljenost muškaraca i žena na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.“

Predlažem izmjenu st. 2. tako da glasi:

„(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su osigurati zastupljenost od najmanje 40% pripadnika svakog spola na svim listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament.

kao i novi stavak 3. tako da glasi:ao i novi stavak 3. tako lasi:

(3) U slučaju da političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji predaju listu koja nije sastavljena sukladno stavku 2. ovog članka, nadležno izborni povjerenstvo odredit će rok od 48 sati za ispravak liste. Liste koje ni nakon dodatnog roka ne budu sastavljene sukladno stavku 2. ovog članka, odbit će se.“

Slijedom gore predloženih izmjena, nužno je brisati

NE PRIHVAĆA SE

Obrazloženje: *Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona, obzirom da se odnose na članke zakona koji se Nacrtom prijedloga ne mijenjaju. Predložene izmjene zahtijevaju usklađenu intervenciju u okviru odgovarajućih izbornih zakona i ne mogu se uređivati isključivo Zakonom o ravnopravnosti spolova. Isto tako, rokovi izbornih radnji predmet su uređenja svakog pojedinog izbornog zakona pa stoga rok od 48 sati za ispravak liste koji se predlaže definirati novim stavkom 3. u članku 15., osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjiv u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima. Nastavno na navedeno, nije prihvaćen prijedlog za brisanje cijelog članka 35. Zakona o ravnopravnosti spolova kojim su propisane novčane kazne za prekršaj za političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje.*

cijeli čl. 35. ZORS-a, koji sada glasi:

„Članak 35.

Političke stranke i drugi ovlaštteni predlagatelji koji prilikom predlaganja lista kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i za članove u Europski parlament koji ne poštuju načelo ravnopravnosti spolova utvrđeno člankom 15. ovoga Zakona te ne vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 50.000,00 kuna za izbore za zastupnike u Hrvatski sabor i članova u Europski parlament, novčanom kaznom od 40.000,00 kuna za izbore za članove gradskih vijeća i županijskih skupština, odnosno novčanom kaznom od 20.000,00 kuna za izbore za članove općinskih vijeća.“

OBRAZLOŽENJE

Izmjene i dopune koje predlažem imaju za cilj ukloniti postojeće prepreke za jednake šanse za žene i muškarce da na jednakim osnovama sudjeluju u izbornim procesima i natjecanjima za zastupnička mjesta, od općinskih/gradskih vijeća i županijskih skupština pa sve do Hrvatskog sabora i Europskog parlamenta. To je svakako i značajan doprinos ostvarenju jedne od najviših vrednota Ustava RH, ravnopravnosti spolova. Mislim da je konačno vrijeme da se i ženama, na jednak način kao i muškarcima, omogući formiranje i donošenje političkih odluka jer posljedice tih odluka svakako osjećaju i žene i muškarci. Žene naprosto ne mogu više ne smiju biti isključeni dio društva kada je u pitanju mogućnost donošenja odluka na svim razinama.

Različita istraživanja i analize pokazale su i pokazuju da se upravo predloženi sustav – sustav kvota s konkretnom sankcijom odbijanja listi – pokazao kao jedini stvarno učinkovit. <http://www.quotaproject.org/aboutQuotas.cfm>

Načelo rodne uravnoteženosti izbornih lista dio su hrvatskog pravnog poretka od 2003., a prag od 40% uveden je u ZORS 2008.godine. No, od 2003. pa sve do danas praksa ukazuje na to da niti silna upozorenja pravobraniteljice, kritike organizacija civilnog društva, ali i međunarodne kritike nisu utjecale na političke stranke da poštuju načelo uravnotežene zastupljenosti spolova propisano zakonom. Jedino što smo uspjeli, to je da politički akteri uspješno svih proteklih godina izbjegavaju zakonsku obvezu, a nadležne institucije različito tumače zakonske odredbe!

Smatram da bi se upravo ovakvim predloženim izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti

spolova izbjegli problemi nesuglasja s Ustavom RH. Naime, Odlukom i Rješenjem Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015), Ustavni sud RH je ukazao na tri suštinska problema u vezi s ranije usvojenim izmjenama i dopunama Zakona o izborima za Hrvatski sabor:

- 1) **automatsko odbijanje lista** kao ustavnopravno neprihvatljiva posljedica
- 2) **postojanje dvaju različitih sankcija** tj. uvođenje odbijanja lista u situacijama kada već postoji prekršajna (novčana) kazna predviđena čl. 35. ZORS-a
- 3) dodatno, Ustavni sud RH je upozorio na **različito definiranje podzastupljenosti u dva organska zakona** (ZORS-u i Zakonu o izboru zastupnika u Hrvatski sabor).

Predloženim izmjenama i dopunama eliminira se **problem 3)** jer se sada samim Zakonom o ravnopravnosti spolova definira što se točno smatra obvezom političkih stranaka i drugih ovlaštenih predlagatelja u smislu potrebne zastupljenosti oba spola na izbornim listama. To se definira Zakonom o ravnopravnosti spolova. Uvođenjem jedinstvene sankcije za sve razine izbora (odbijanje liste), ali tek nakon dodatnog roka od 48h za otklanjanje nedostataka, sankcija prestaje biti automatska, sukladno zahtjevima sraza dvaju najviših načela ustavnog poretka: načela demokratskog višestranačkog sustava i načela ravnopravnosti spolova (**problem 1**).

Briše se dosadašnja novčana sankcija iz čl. 35. budući da je uvedena nova, učinkovitija sankcija sukladna Ustavu RH, ali i dobroj praksi - sustav kvota s konkretnom sankcijom odbijanja lista i time uklanja **problem 2**).

U svakom slučaju, izmjene i dopune ZORS-a obavezno moraju obuhvatiti brisanje zadnje rečenice čl. 15. st. 2. o tome da se ovi zahtjevi primjenjuju nakon tri izborna ciklusa. **Ovi se zahtjevi moraju primijeniti odmah na sve izbore**, no to nije ništa novo jer su svi relevantni izbori (počevši od prvih očekivanih izbora, tj. lokalnih izbora 2017.) doista treći izbori od trenutka donošenja Zakona o ravnopravnosti spolova 2008. i time ta rečenica postaje suvišna. Uvođenjem nove sankcije zbog nepoštivanja 40% zastupljenosti oba spola na stranačkim listama (odbijanje lista), a zadržavanjem te rečenice moglo bi doći do krivog tumačenja, tj. tumačenja da se ova nova sankcija primjenjuje tek na treći izborni ciklus od njenog uvođenja (tzv. „resetiranje“ početka roka na 2016.), čime bi sve krenulo ispočetka, a što je neprihvatljivo.

<p><u>Danijela Vukoša</u></p> <p><u>Načelne primjedbe na predloženi nacrt</u></p> <p>Pošto je u tijeku postupak izmjena i dopuna ZORS-a smatram da ne smijemo propustiti priliku za implementaciju mjera koje bi, na adekvatan način, osigurale zastupljenost od najmanje 40% žena na kandidacijskim listama što je, uostalom, u skladu sa Odlukom Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015).</p> <p>Ove mjere je iznimno važno primijeniti upravo u ovom postupku jer smo svjedoci činjenice da državna tijela i institucije tumače odredbe zakona koji uređuju ova pitanja na različite načine, npr. odredbu o sankcijama za političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje povodom nepoštovanja zakonski definirane minimalne zastupljenosti podzastupljenog spola.</p> <p>Izmjene koje predlažem sastoje se od dopune čl. 15 i brisanje čl.35. a odnosile bi se na sve elemente izbornih procesa u RH, uključujući i lokalne izbore koje nam predstoje 2017.g.</p> <p><u>Primjedbe na pojedine članke nacrtu zakona, drugog propisa ili dijelove akta</u></p> <p>Trenutni čl. 15. ZORS-a glasi:</p> <p>„VI. POLITIČKE STRANKE</p> <p>Članak 15.</p> <p>(1) Prilikom utvrđivanja i predlaganja liste kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i za izbor članova u Europski parlament političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji dužni su poštivati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona.</p> <p>(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su uvoditi posebne mjere na način da zastupljenost muškaraca i žena na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.“</p>	<p>NE PRIHVAĆA SE</p> <p>Obrazloženje: <i>Predložene izmjene nisu predmet Nacrta prijedloga Zakona, obzirom da se odnose na članke zakona koji se Nacrtom prijedloga ne mijenjaju. Predložene izmjene zahtijevaju usklađenu intervenciju u okviru odgovarajućih izbornih zakona i ne mogu se uređivati isključivo Zakonom o ravnopravnosti spolova. Isto tako, rokovi izbornih radnji predmet su uređenja svakog pojedinog izbornog zakona pa stoga rok od 48 sati za ispravak liste koji se predlaže definirati novim stavkom 3. u članku 15., osim što nije predmet uređenja Zakona o ravnopravnosti spolova, nije niti primjenjiv u kontekstu ostalih propisanih rokova u pojedinim izbornim zakonima. Nastavno na navedeno, nije prihvaćen prijedlog za brisanje cijelog članka 35. Zakona o ravnopravnosti spolova kojim su propisane novčane kazne za prekršaj za političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje.</i></p>
--	--

Predlažem izmjenu st. 2. tako da glasi:

„(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su osigurati zastupljenost od najmanje 40% pripadnika svakog spola na svim listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament.(Brisati ostatak teksta!)ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) U slučaju da političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji predaju listu koja nije sastavljena sukladno stavku 2. ovog članka, nadležno izborno povjerenstvo odredit će rok od 48 sati za ispravak liste. Liste koje ni nakon dodatnog roka ne budu sastavljene sukladno stavku 2. ovog članka, odbit će se.“

Poslijedično, **treba brisati cijeli čl. 35. ZORS-a**, koji sada glasi:

„Članak 35.

Političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji koji prilikom predlaganja lista kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i za članove u Europski parlament koji ne poštuju načelo ravnopravnosti spolova utvrđeno člankom 15. ovoga Zakona te ne vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 50.000,00 kuna za izbore za zastupnike u Hrvatski sabor i članova u Europski parlament, novčanom kaznom od 40.000,00 kuna za izbore za članove gradskih vijeća i županijskih skupština, odnosno novčanom kaznom od 20.000,00 kuna za izbore za članove općinskih vijeća.“

OBRAZLOŽENJE

Mišljenja sam da su postojeće zakonske odredbe na koje sam se referirala terminološki i sa stanovišta sankcija neprecizne i nedostatne za osiguranje uvjeta za ravnopravnije sudjelovanje podzastupljenog spola u političkim procesima . Svi su relevantni dionici političkih procesa dužni poštovati ustavne vrijednosti jednakosti i ravnopravnosti spolova. Sve relevantne komparativne analize pokazale su da se jedino propisanim kvotama i sankcijom koja se odnosi na

odbijanje lista u slučaju njihovog nepoštovanja postiže odgovarajući učinak (vidi: <http://www.quotaproject.org/aboutQuotas.cfm>).

Iako je prag od 40% podzastupljenog spola izričito uveden ZORS-om još 2008. na stvarne efekte još uvijek čekamo. Terminološka nepreciznost i nedorečenost kao i karakter predviđenih sankcija omogućile su da ih političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji, u najvećoj mjeri, do sada ignoriraju bez sankcija. Problem kvota i njihovog poštovanja nije, u pravnom smislu, uređen na nedvojbenu i cjelovitu način a neki aspekti i odredbe kojima se želi osigurati njihova provedba nisu u skladu sa Ustavom prema tumačenju Ustavnog suda RH izrečenom u Odluci Rješenju Ustavnog suda RH br. U-I-1397/2015 od 24/9/2015 (NN 104/2015),. Problemi na koje je ukazao Ustavni sud odnose se na slijedeće:

- 1) **automatsko odbijanje lista** kao ustavnopravno neprihvatljiva posljedica
- 2) **postojanje dvaju različitih sankcija** tj. uvođenje odbijanja lista u situacijama kada već postoji prekršajna (novčana) kazna predviđena čl. 35. ZORS-a
- 3) dodatno, Ustavni sud RH je upozorio na **različito definiranje podzastupljenosti u dva organska zakona** (ZORS-u i Zakonu o izboru zastupnika u Hrvatski sabor).

Promjenama koje predlažem nedvojbenu se precizira što se od političkih stranaka i drugih ovlaštenih predlagatelja očekuje te se izbjegavaju različita tumačenja kvota u različitim zakonima, predviđa se odbijanje lista kao tip sankcije koja se prema relevantnim komparativnim analizama pokazala kao učinkovito sredstvo za osiguranje ravnopravnije zastupljenosti spolova. Pri tome se ne radi o automatskom odbijanju liste već se predlagatelju daje mogućnost da propust ispravi u roku od 48 sati čime se, konačno, otklanjanju svi problemi na koje je ukazao Ustavni sud.